

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

STEV. 12.

V GORICI, ČETRTEK 20. MARCA 1930.

LETO II.

Tedenski koledarček.

21. marca, petek: Benedikt, opat; Serapion, škof. — 22., sobota: Lea; Katarina Gen. — 23., nedelja: 3. postna nedelja. Jožef Oriol; Pelagija, mučenica. — 24., ponedeljek: Gabrijel, arhangel. — 25., torek: Oznanjenje Marije Device. — 26., sreda: Sreda postna. Emanuel, muč.; Ludgerij, šk. — 27., četrtek: Janez Damianski, cerkveni učenik.

V soboto dne 22. marca je zadnji krajec; sneg.

Novice.

11. obletnica.

23. t. m. se bo obhajala 11. obletnica ustanovitve fašizma. V glavna mesta pokrajin bodo poslani slavnostni govorniki. V Gorico pride poslanec Maltini, glavni tajnik zveze fašistovskih visokošolcev. V Trstu bo pa govoril minister pravde Alfred Rocco.

Reški svobodni pas.

Vlada je na svoji seji od preteklega petka, to je 14. marca sprejela odlok, s katerim se osnuje svobodni carinski pas za Reko in liburnijsko obalo. V svobodni pas spadajo mesto Reka, Matulje, Volosko, Opatija, Veprinac, zavetišče vojvodinje d' Aosta na Učki gori, Ičići, Ika, Lovran, Medveja, Moščenička Draga in Sv. Ivan. V teh krajih se ukine državna carina na vsem blagu, ki prihaja iz inozemstva. Najbolj se bo to poznalo pri kavi, sladkorju, kakau in moki. Carina na kavo znaša n. pr. 16 lir na kilogram. Prebivalci svobodnega pasa bodo kupovali torej kavo 16 lir bolj poceni kakor ostali državljani. Mesto 25 lir bodo plačali za srednje vrste kavo le 9 lir za kilo. Tudi cene sladkorju in moki bodo zelo padle. Da bo postalo življenje v svobodnem ozemlju zelo ceneje, je jasno. Veliko korist bodo imela od tega letovišča v Opatiji in na vsej liburnijski obali. Privlekla bodo iz inozemstva in iz notranjosti države številne goste. Ravnotako se bo okoristila Reka sama.

Država se odpove približno 20 milijonom lir letnih dohodkov, ki ostanejo v žepu prebivalstva. Da vlada na Reki in v vsem ozemlju veliko veselje, je razumljivo. Odlok, čigar besedilo ni še objavljeno, je tako važen, da bo mo o stvari še pisali.

Smrt Prima de Rivere.

V nedeljo ob desetih zjutraj je nenadoma umrl v nekem pariškem hotelu bivši španski samodržec general Primo de Rivera, mejni grof Estrelski. V Pariz je prišel 11. februarja. Že tedaj se je slabo počutil in ga je večkrat napadala influenza. Zato je nameraval iti po nasvetu zdravnikov v Frankfurt v zdravilišče. Za nedeljo

popoldne je še povabil kakih 80 prijateljev na poslovilno večerjo. Toda že zjutraj ga je nenaden napad slabosti zlomil, ravno ko je hotel prebirati došlo pošto. Nenadna smrt je vso politično javnost osupila.

Starodavni semenj.

V ponedeljek je mirna Gorica spet čakala malo semanjega vrveža. Bil je semenj sv. Jelerja, ki je res pravi kmetijski semenj že od pamtiveka. Posebno semenski krompir je bil razstavljen na celih vrstah gorjanskih voz. Prodali so ga 1240 kvintalov po 30 do 45 lir. Na trgu sv. Antona je bila kupčija s semeni. Na Živinskem trgu je pa menjalo gospodarja 247 vozlov, le 24 kravic in 182 prašičev. Popoldne so pa zakesneli sejmarji sklepati kupčije le še po krčmah in kak Jože si je še kupoval nov klobuk za god. Bog jih živi vse, ne klobuke, ampak Jožete!

Krščanski vzhod.

Sedanji papež se močno prizadeva obrniti poglede Cerkve tudi na krščanski vzhod. V zadnjih desetletjih je zapad močno pozabil, da žive na vzhodu milijoni kristjanov, ki lahko kmalu postanejo živi udje Kristusove Cerkve. Na Balkanu, na Poljskem, v Rusiji, Sibiriji, Perziji in Turčiji živi 165 milijonov kristjanov, ki ne priznavajo rimskega papeža za svojega cerkvenega poglavarja; le 12 in pol milijona je tako zvanih unijatov, ki so se zopet združili z rimsko cerkvijo. Tu je velikansko polje, kjer čaka že napol zrela žetev rešilne besede s prestola sv. Petra.

Največja banka.

V Njujorku so se združile tri največje banke v eno, ki se bo imenovala Chase National Bank. To bo največji bančni zavod na svetu. Razpolaga z 280 milijoni dolarjev (skoro pet milijard in pol lir).

Svobodno menjavanje denarja.

Odlok z dne 10. junija 1926 je dovoljeval le petim največjim italijanskim bankam, da nakupujejo in prodajajo inozemski denar ter nakazujejo denar v inozemstvu. Kdor je hotel nakazati večjo svoto v inozemstvo, je moral to nakazilo opravičiti ali z računom (fakturo) ali s kakšno drugo listino. Vse te omejitve je vlada 13. t. m. ukinila.

Nova železnica.

Ministrstvo za javna dela je izdalo dovoljenje, da se smejo razlastiti zemljišča, ki so potrebna za zgradbo nove železnice, ki pojde iz S. Vito ob Tagliamentu skozi Palmanuovo do Dornberga. Železnica bo vezala Furlanijo z Vipavsko dolino ter šla preko Romansa, Gradiške, Mirna in Renč do Dornberga.

Radio-postaja v Trstu.

V kratkem se bo začela graditi v Trstu radio-postaja. Delo bo dokončano do konca tega leta. Oddajno postajo bodo postavili nekaj kilometrov izven mesta; mikrofon, ki sprejema glasbo in predavanja ter jih oddaja postaji, bo stal v novi palači telefonske družbe na Oberdanovem trgu in bo zvezan z gledališči. V Trst prenesejo sedanjo milansko postajo. Milan dobi novo močnejšo. Tržaški radio bo trikrat močnejši od ljubljanskega.

Čehi žalujejo.

Pretekli teden so Čehi izgubili enega svojih največjih pisateljev. Umrl je 12. marca znani pisatelj Alois Jirásek, ki je zaslovel zlasti po zgodovinskih romanih. Naši ljudje poznajo Jiráseka po romanu »Pesoglavci«. Jirásek se je rodil l. 1851. Po poklicu je bil profesor.

Naloga.

V Romuniji so vsi višji gimnazijski razredi dobili nalogo: »Čemu je potrebna Zveza narodov?« Trije učenci, ki bodo nalogo najbolje rešili, bodo smeli za 14 dni v Ženevo na stroške Zveze narodov.

Akademikova smrt.

V soboto je umrl Anton Beltramel, član Italijanske akademije. Bil je znan kot pisatelj. Dolgo let je bil urednik lista »Corriere della Sera« in je zanj dosti potoval.

Za Rusijo.

Včeraj, na praznik sv. Jožefa, so se po katoliških cerkvah vsega sveta vršile molitve za preganjane ruske kristjane. V cerkvi sv. Petra v Rimu je v ta namen maševal papež Pij XI. Predsednik Papeškega zavoda za vzhod škof D'Herbigny je ob tej priliki izdal poslanico, v kateri pravi: »Beseda svetega očeta je združila vsa krščanska srca v ljubavi do trpečih bratov v slovanski Rusiji. Poziv pastirja vesoljne cerkve, ki je visoko nad politiko in se je niti ne dotika, je globoko ganil svet in nagnil vernike k molitvi. Vztrajnost preganjanih in gorečnost vsega sveta bosta dosegla svoj smoter.« V preganjanju in mučenstvu se bo rusko krščanstvo prerodilo in bo slovanska Rusija vstala z novim sijajem.

Huda »liska«.

Pretečeni četrtek so na živinskem trgu »glihali« za neko kravo. Prodajalec je trdil, da je krava že 6 mesecev breja, toda »liska« je sama pokazala, da je ta trditev laž! Skočila je na gospodinjo, jo vrgla po tleh in jo poskodovala po trebuhu in nogi. Kupčija se je hipoma razdrla, Zeleni križ je ranjeno gospodinjo odpeljal v bolnišnico, kjer so jo obvezali, nakar jo je izvošček odpeljal domov v Osek.

Verouk v srednjih šolah.

Vlada je predložila poslanski zbor-
nici zakonski načrt, ki uvaja v srednje
šole verouk kot obvezen predmet.
Minister za prosveto Balbino Giuliano
je utemeljeval ta zakon v velikem go-
voru, v katerem je poudaril, da se
morajo novi rodovi vzgojiti ob žaru
krščanske vere. Zbornica je zakon so-
glasno sprejela.

Občinsko gospodarstvo.

Letošnji proračun ljubljanske ob-
čine znaša nad 73 milijonov dinarjev
(okrog 25 milijonov lir). Občina ima
okrog 45 milijonov lir dolgov, premo-
ženja pa približno 100 milijonov. Le-
tošnje leto bodo nadaljevali regula-
cijo Ljubljance, ki se je začela že
pred vojno, a so jo nato ukinili. Stala
bo okrog 10 milijonov lir.

Iz starih romanov.

V starih romanih — snopič po 20
vinarjev — se je bralo, kako so ro-
parji ukradli bogatino sinčka edinca
in zahtevali zanj bogato odkupnino.
Nekaj podobnega se je zgodilo v Ma-
teri v južni Italiji. Bogat trgovec je
priredil v svojih sobanah ples v ma-
skah. Med goste so se vtihotapili tudi
roparji in so odpeljali edinega sinčka.
Pustili so pa pismo, kjer javljajo ne-
srečnemu očetu, naj prinese na do-
ločen kraj 50.000 lir, če ne bo njegov
sinček med mukami izdihnil. Oče je
res nesel zavitek bankovcev na do-
menjeno mesto. V grmičevju pa se je
poskril oddelek orožnikov. Ko so pri-
šli roparji po denar, so orožniki pla-
nili nanje, a v srditem boju se je ven-
darle posrečilo roparjem uiti.

Nova zastava.

Med svetovno vojno se je večkrat
dogodilo, da so letalci obmetavali z
bombami znane umetnine in stavbe.
Tako so n. pr. morali med vojno vse
umetniške stavbe v Benetkah pokriti
z vrečami prsti, da jih niso bombe
razrušile. Da bi se v prihodnjih voj-
nah preprečilo barbarsko rušenje cer-
kva, muzejev, spomenikov itd., bodo
na te stavbe nasadili posebno zastavo
Zveze narodov, kot so doslej na bol-
nišnicah zastavo Rdečega križa. Po-
budo za novo varnostno zastavo je dal
ameriški senator Borah.

Smrt.

V zagrebški bolnišnici je po kratki
bolezni umrl dne 6. t. m. g. Likar Vla-
dislav. Poznali so ga zlasti Brici, ker
je več časa učiteljeval v Števerjanu.
Posegal je tudi v javno življenje. N.
p. v m.!

Poštenjakoviči.

Policija v Messini je zaprla nekega
poštnege uradnika in njegove poma-
gače, ker so ponarejali 5, 10 in 20 lir-
ske novce. Ponarejeni denar se je
spoznal tudi po tem, da ni imel po-
robu vrezanih besed »fert«.

Tečajni junaki.

Junaški admiral Byrd, ki je eno leto
prodiral v neznane pokrajine južnega
tečaja, se z bogatimi zapiski vrača do-
mov. Za prihodnje leto se pripravlja-
jo Angleži na nov naskok na južni te-
čaj. Pohod prav skrbno pripravljajo.
Novo raziskovanje južnega tečaja bo
stalo 2 milijona lir in pol.

Nesreče v Trstu.

Potniški avtomobil med Trstom in
Reko je na cesti blizu Faccanonijeve-
ga kamnoloma smrtno povozil 5 letno
deklico Marijo Devetakovo. Starejša
sestrica jo je poklicala iz družbe in
ko je hotela preteči cesto, je privozil
avtomobil. Dekletce so položili na isti
avto, a je med potjo umrlo.

Ob angleško soboto.

V Ameriki in na Angleškem je v
navadi, da se tedensko delo zaključi
že v soboto opoldne. Ta navada je
prišla tudi v večja mesta Italije. Zdaj
so se pa dvignili glasovi proti temu,
da bi imelo uradništvo ob sobotah po-
poldne prosto. Tržaški magistrat je
s 15. t. m. že ukinil angleško soboto.
Uradnikom seveda to ni po volji.

Apostol.

V Indiji je te dni umrl eden največ-
jih apostolov lajnikov (neduhovnikov)
Dairam Pillai. Prehodil je vse indij-
ske pokrajine in oznanjeval katoliško
vero. Sam je izpreobrnil 5000 indij-
skih izobražencev. Za to svoje apo-
stolsko delo je prejemal od apostol-
skega vikarja 100 lir mesečno; več ni
maral.

Mir v orožju.

Romunski princ regent Nikolaj,
stric kralja Mihaela, je imel v pone-
deljek nagovor na topniške častnike,
v katerem je poudaril, da je treba ro-
munsko vojsko bolje oborožiti. »Ro-
munija se hoče le braniti, toda se mo-
ra za časa zavarovati pred vojnimi
načrti Rusije. Zato je potrebno po-
množiti bojna letala in preskrbeti oro-
žje za pehoto in maske proti plinom.«
— Regent Nikolaj je s tem namignil,
da se Rusija noče odpovedati deželi
besarabski, ki je bila do l. 1918. ruska,
a so si jo Romuni prisvojili.

Za drago Tončko.

Andrej Sosič z Opčin je slišal po-
noči, kako nekdo udara v njegov hlev-
ček za domače zajce. Skočil je takoj
s postelje, pograbil grčasto palico in
jo mahnil na dvorišče. Zasačil je mo-
ža, ki je ravno ubil zajca. Začel je po-
njem krepko udrihati. Neznanec je
odnesel pete, pa so ga orožniki drugi
dan ulovili. Ko so ga vprašali, čemu je
kradel zajce, je rekel, da iz ljubezni
do Tončke, ki je želela imeti tudi sa-
ma »take zivalice« v hiši.

Oddelki pohabljenecv.

V kratkem se ustanove legije voj-
nih pohabljenecv, ki se uvrstijo v mi-
lico. Vsega skupaj jih bo okoli 100.000.
Na 11. obletnico fašizma bodo pohab-
ljeneci že korakali v vrstah in unifor-
mirani.

Povišana carina na kavo.

Prejšnji teden je vlada povišala ca-
rino surovi kavi od 12 na 16 lir od kg,
carino oziroma proizvajalno pristoj-
bino za kavine nadomestke (cikorijo)
pa od 4.20 na 5.60 lir. Zato se je kava
v teh dneh podražila v trgovinah in
kavarnah.

Gospodarski strokovnjaki sklepa-
jo, da se bo višji dohodek od kavine
carine porabil za to, da se pokrije
primankljaj, ki bo nastal, ko vlada
odpravi občinske užitnine.

Reke naraščajo.

Zadnjič ste brali o srce pretresujo-
čih poplavah na južnem Francoskem.
Nesreče pa še niso ponehale. Reke, ki
dero iz Pirinejev (pogorje na meji
med Španijo in Francijo), so močno
narastle. Iz severne Španije prihajajo
tudi podobna poročila. Glavna reka
Ebro je tako narastla, da je že pre-
stopila bregove.

Ženski vojaki.

V Rusiji hočejo vse potakniti v vo-
jaške suknje. Zato so ustanovili
»Društvo za vojni pouk prebivalstva«.
Društvo ima namen vojaško izvežba-
ti 5 milijonov žen in deklet. Že danes
služi v boljševiški armadi par tisoč
žensk in 72 častnic. V bodoče se bo
to število precej zvišalo. Kakih 5000
žensk bodo izvežbali celo za — ja-
halke.

Nesrečna mati.

Kaj takega kot v Carjevem selu v
Macedoniji se pripeti lahko tudi na-
šim materam, če so nepredvidne. Kme-
tica je pustila za hipec 18 mesečnega
sinčka na dvorišču brez varstva. V
bližini so se pasli prašiči. Ko je mati
prišla iz kuhinje, je z grozo opazila,
da so prašiči dete popolnoma raz-
trgali.

Pravoslavna cerkev v Ljubljani.

V Ljubljani je nastala močna pra-
voslavna verska občina, ki je narastla
še z ruskimi izseljenci. Poleti bodo za-
čeli v Trubarjevem parku, na zemlji-
šču, ki ga je podarila ljubljanska mest-
na občina, zidati pravoslavno cerkev,
posvečeno sv. Cirilu in Metodu. Ka-
toliški dnevnik »Slovenec« pripominja
k temu dogodku: »Prav je, da dobijo
naši pravoslavni bratje primeren hram,
kjer bodo lahko zadostili krščanskim
verskim dolžnostim ter našli utehe
svojim dušam kakor tudi posebno da-
nes toli potrebnega podviga za uresni-
čenje pravega bratskega krščanskega
reda v družbi.«

Nesrečna dirka.

Društvo tržaških motornih kolesar-
jev je priredilo v nedeljo dirko čez
Videm v Gore. Že okoli 3. ure so se
kolesarji vrnili v Trst, le motornega
kolesa, na katerem sta dirkala brata
Mihael in Dominik Zingarelli, ni bilo
od nikoder. Do Kobarida sta brata vo-
zila dobro. Od Kobarida proti Tolmi-
nu pa je cesta posuta in nista mogla
več obvladati motornega kolesa, ki
je zadelo ob cestni kamen in tresčilo
v jarek. Mihael je kmalu izdihnil, Do-
minika so pa pripeljali v težkem sta-
nju z »Zelenim križem« v goriško
bolnišnico in odtod v Trst.

Stranka žensk.

Nemški listi poročajo, da se je v
Berlinu združilo več odličnih žen, ki
hočejo ustanoviti v Nemčiji stranko
žensk. Namen stranke je v prvi vrsti
poučiti ženski svet o pravicah in dol-
žnostih. Otvoriti hočejo tudi urad, ki
bo dajal ženskam nasvete v pravnih
in zdravniških zadevah.

Obnovite osebne izkaznice.

Zakon o javni varnosti določuje, da
se morajo osebne izkaznice obnoviti
vsaka tri leta. Ker so bile prve iz-
kaznice izdane marca 1927., jih je
treba letos obnoviti.

Kako je s politiko.

DELO PARLAMENTA.

Zbornica je sprejela pretekli teden proračun za vojsko, ki znaša 2877 milijonov. Pri tej priliki je imel minister general Gazzera zanimiv govor. Obramba države — je rekel — se da organizirati na različne načine. Na Angleškem in v Nemčiji na primer ne poznajo plošne vojaške dolžnosti. Vojska sestoji iz samih prostovoljcev, ki si izberejo vojaško službo za poklic in dobivajo plačo kakor drugi državni nameščenci. Ko vstopijo v armado, podpišejo z državo pogodbo, kjer se obvežejo, da bodo za določeno mezdo služili daljšo vrsto let. Take vojske so vojske mezdnikov. Mirovne pogodbe so naložile vsem premaganim državam (Nemčiji, Avstriji, Ogrski in Bolgariji) take vrste vojsk. Armade mezdnikov so sicer zelo majhne in razmeroma drage, toda radi dolgega službovanja se vojaki zelo temeljito izšolajo in disciplinirajo, tako da se vsak navaden prostak spremeni za slučaj vojne lahko v podčastnika. Množice ostalih vojakov, ki bodo ob izbruhu vojne poklicane pod orožje, se morajo vežbati v drugih, zasebnih organizacijah več ali manj vojaškega značaja (n. pr. v telovadnih in strelskih društvih). Kako se bo ta sistem obnesel, bo pokazala bodočnost. Nekoliko pojasnila nam pa daja tudi najnovejša zgodovina. Anglija, ki se drži že stoletja mezdnikov, si je v svetovni vojni kljub svojemu bogastvu in svoji veliki industriji ustvarila šele polagoma pripravno armado in med tem časom so zavezniki morali sami odbijati sovražne napade. Italija takega sistema ne more sprejeti; in sicer ne le radi tega, ker je predrag, ampak tudi zato, ker bi v slučaju vojne moral naš narod v svoji celoti in to v najkrajšem času pod orožje.

Švica ima popolnoma drugačen način obrambe kakor Anglija. V Švici pokliče vlada vsako leto zelo mnogo fantov pod orožje, zato je pa službena doba silno kratka: traja 65 do 90 dni. Razen tega morajo Švicarji k pogostim orožnim vajam (7 let zaporedoma). Orožje, strelivo, opremo in celo konje si vzamejo Švicarji na dom, da jih imajo ob izbruhu vojne takoj pri rokah. Tudi ta sistem, kjer je skoro vsak državljani vojak, stane mnogo denarja. Vsak novinec stane Švicó približno 20.000 lir. Italija vpokliče na leto 180 tisoč prostakov pod orožje in potrosi zanje 1910 milijonov lir. Posamezen vojak stane Italijo 10 tisoč 600 lir; švicarski je potemtakem mnogo dražji.

Francoski sistem.

Nekako v sredi med angleško in švicarsko vojno organizacijo stoji francoski sistem. Vojaška služba traja na Francoskem 12 mesecev. Ta čas se pa morajo vojaki zelo temeljito vežbati. Novinec se ne sme niti trenutek baviti z nevojaškim delom. Za opravljanje takih poslov je francosko vojno ministrstvo nastavilo civil-

ne osebe. Sem spadajo pisarji, skladničniki, kuharji, težaki in celo straže ob vratih. Teh civilnih nastavljenec je v francoski vojski 45 tisoč. Podčastniki in specialisti (strokovno izšolani vojaki za brzozjav, tope, letala itd. ur.), ki so dandanes potrebni v velikem številu, se v 12 mesecih seve ne morejo izvežbati. Zato se poslužuje Francija v te namene stalno službujočih vojakov ali mezdnikov, ki jih ima 84 tisoč. Vsak tak stane državo toliko kolikor 3 prostaki. Poleg 205 tisoč novincev, katere pokliče Francija vsako leto pod orožje, vzdržuje torej še 130.000 mezdnikov (civilni nastavljeneci in poklicni vojaki). K tem je treba še prišteti 19.000 aktivnih častnikov. To je kar cela armada v armadi. Nemška vojska šteje na primer 100.000 mož, kjer so všteti tudi častniki in mornarji. Francija ima pa razen tega še 6 divizij črncev, ki služijo v Franciji po več let ali so pa kar stalno službujoči vojaki. Francozi imajo torej res kratek vojaški rok, a zato vzdržujejo poleg navadne vojske še vojsko mezdnikov. Tako razkošje si lahko dovoljuje le bogat narod. V Italiji bi pri največji strogosti spravili lahko 245.000 novincev na leto pod orožje. V resnici jih potrdimo pa na naborih le 180.000 in še ti ne služijo vsi enako dolgo dobo. Po zakonu mora vsak novinec služiti 18 mesecev. Tako dolgo službovanje je potrebno že zaradi tega, ker mora Italija vojaške specialiste in podčastnike izbrati med novinci, njih šolanje pa traja precej časa. Italija ima samo 20.000 podčastnikov in drugih stalno službujočih vojaških oseb. Če bi hotela Italija posnemati Francoze, bi morala najeti za svoje potrebe najmanj 80.000 stalno službujočih podčastnikov, inštruktorjev, uradnikov in tako dalje. To bi bili silni stroški. Državo bi stalo teh 80.000 mezdnikov toliko kakor 240.000 novincev. Naše finančne razmere nam takih izdatkov ne dopuščajo.

Sedemletno delo.

Varnost nam deloma tudi nalaga, da znižamo večkrat vojaško službo na 9 ali pa celo na 6 mesecev, in sicer v vseh slučajih, ko so družinske razmere prostakov težke. Zgodi se tudi, da se cel letnik pošlje po 16 in pol mesečnem službovanju domov. Pri nas velja načelo, da se službena doba spreminja od slučaja do slučaja, kakor sklepe in določi vlada. To je s finančnega ozira dobro, ni pa vselej priporočljivo z vojaškega. So meje, ki jih ne smemo prekoračiti. Potruditi se moramo, da bodo služili polnih 18 mesecev vsi, ki nimajo izrecne pravice do skrajšane službe, in povišati je treba število novincev od 180 na 260 tisoč. Razen tega je treba čim prej nabaviti še manjkajoče orožje, zgraditi potrebne ceste, železnice in utrdbe. Sicer pa je fašizem v sedmih letih naredil mnogo za vojsko. Naročile so se nove strojne puške, topovi proti letalom, boljši poljski topovi, popravile in mo-

dernizirale vojašnice, izšel bo nov pravilnik za vojaško vežbanje in tako dalje. Iz finančnih vzrokov pa nismo še mogli klicati na orožne vaje celih letnikov, kakor je bilo pred vojno in kakor delajo naši sosedje. Častniki, 2691 po številu, ki so bili na orožnih vajah, so se izkazali po svoji disciplini in požrtvovalnosti. To poletje se bo udeležilo 6 bataljonov fašistovske milice orožnih vaj in se vežbalo skupno z rednim vojaštvom v svojih polkih in divizijah. Med milico in vojsko se snuje številne skupne vezi. Milica visokošolcev družijo šola in armada, važna je obrambna milica proti letalom. Vse posebne vrste milice so uvrščene v načrt splošne mobilizacije. Vojska se v visokem duševnem ozračju, ki ga ze ustvaril fašizem, tiho, toda zvesto in vztrajno pripravlja za vsako preizkušnjo. Njeno vodilo sta dolžnost in vzgled načelnika vlade, njeno upanje veličina domovine in kraljeva slava.

Govor ministra vojne so poslanci pogostoma prekinjevali z odobravanjem in ploskanjem, ob sklepu so mu čestitali prvi minister Mussolini, ostali člani vlade in številni poslanci.

Letalstvo.

V petek zvečer je nato zbornica razpravljala o proračunu ministrstva za letalstvo. Minister Balbo je imel govor, kjer je poudaril, da hoče razviti predvsem program bodočnosti.

Glede civilnega letalstva je rekel, da je Italija prepregla v zadnjih 3 letih z zrakoplovno mrežo vso državo. Danes so vsa glavna mesta Italije zvezana z letali. Toda Italija vzdržuje zračni promet tudi z inostranstvom. Njena letala vozijo potnike in blago čez Alpe v Monakovo in na Dunaj, redne proge vodijo v Francijo, na Špansko, v Tunis, v Tripolitanijo, Turčijo in Albanijo. Naš program je v glavnem uresničen, sedanja mreža zadostuje popolnoma našim potrebam. Novih prog za sedaj ne bomo odpirali. Kako naš zračni promet napreduje, je razvidno iz števil. Leta 1928. smo prepeljali na letalih 15.629 potnikov; leta 1929. je njih število poskočilo na 26.298. Celokupna zračna mreža Italije je znašala leta 1928. točno 8644 kilometrov, leta 1929. pa že 12.413. Če primerjamo s temi številskami razvoj tujih držav, spoznamo, da se je morala Italija v poslednjih 3 letih zelo truditi, da je popravila prejšnje zamude. Obenem spoznamo pa tudi, kako veliko važnost dajejo druge države civilnemu letalstvu. Zrakoplovna mreža Francije znaša 28.575 kilometrov nasproti 12.413 Italije. Angleži imajo mrežo 11.800 kilometrov, Rusi 18.450, Nemci pa kar 36.700. Italijani so z doseženim uspehom lahko zadovoljni, posebno ker ni zračni promet nikjer na svetu tako varen kakor v Italiji.

Posebno važnost so dosegla v letu 1929. sportna letala, ki se jih zasebniki poslužujejo mesto avtomobilov. Doselej jih deluje prav dobro 12, do konca 1931. jih bomo imeli 30. Taka letala imajo namen, širiti med prebivalstvom smisel in zanimanje za zrako-

plovstvo in vzgojiti potrebno število letalcev. Zanimivo je pri tem, da je bilo leta 1925. v Združenih državah Severne Amerike 789 sportnih letal, a da so leta 1929. prišli v Ameriki kar na 15 tisoč. Malo sportno letalo s pregljivimi krili je postalo nevaren tekmelec avtomobilu. Za Italijo je pa sportno letalo tudi vojaškega pomena: na njem se lahko vežbajo rezervni častniki, ki jim tako ni treba na orožne vaje. V slučaju vojne se moramo poslužiti vseh sredstev, tudi majhnih zračnih kočij ne smemo prezirati.

Podlaga vsega bojnega letalstva so pa letala, ki služijo bombardiranju suhe zemlje. Zrakoplovci vseh dežel so v tem edini. Naša pomorska letala so v tem oziru tako popolna, da bi v slučaju vojne držala lahko vse dežele ob Sredozemskem morju pod nadzorstvom in jih po potrebi napadla. Naša letala za bombardiranje suhe zemlje bodo boljša, nego jih imajo ostale evropske države, če bomo imeli potrebna denarna sredstva. V tem oziru smo sedaj brez skrbi. Isto velja za naša lovska letala. Odstranili smo vse motorje iz vojnega časa in jih nadomestili z novimi, modernimi, ki se lahko kosajo z izdelki najbolj slovečih tujih tovarov.

Orožje bodočnosti.

Letalo je najmogočnejše orožje, ki ga je sodobna civilizacija ustvarila za obrambo in za napad. Letalo je najstrašnejša zagonetka bodoče vojne. V zadnjih 12 letih se je izvršil večji tehnični napredek kakor od dneva, ko se je letalo izumilo, vse do leta 1918. Svetovna vojna ni za letalstvo več merodajna. Svetovna vojna spada glade letalstva že v okorno, predpotopno preteklost. Vojno izkustvo se neprestano izpopolnjuje. Ne smemo misliti na to, kar smo dosegli, temveč na to, kar moramo doseči v bodočnosti. Razvoj letalstva sili vse narode na svetu v nepretrgano, naporno tekmo, kakor je zgodovina ni še videla. Da je letalstvo najvažnejše vprašanje bodoče vojne, je spoznanje, ki ni še dovolj prodrlo v zavest Italijanov. Že

tri leta — je rekel minister Balbo — se trudim in dokazujem, da se mora proračun za letalstvo znatno zvišati. Že tri leta tičimo pa nepremično pri 700 milijonih lir, kar je nezadostno. Na celokupne vojne izdatke Italije, ki znašajo 5010 milijonov, odpade na letalstvo letnih 718 milijonov, to se pravi nekaj več ko 14 odstotkov. Primerjajmo s tem proračune drugih evropskih velesil. V letu 1929.—30. so Francozi porabili za letalstvo 2829 milijonov frankov, to se pravi 22 odstotkov vseh vojnih izdatkov. Angleži trosijo za letalstvo letno 1826 italijanskih lir, kar pomeni več ko 17 odstotkov. Kakšno važnost polagajo moderne države na zrakoplovstvo, se vidi najbolje iz poviškov, ki so jih dovolile letalstvu v zadnjih letih. Francija je povišala 1928. proračun za 14,8 od sto, v letu 1929. pa kar za 144 odstotkov. Anglija je pomnožila izdatke za letalstvo 1928. za 74, naslednje leto zopet za 79 od sto.

Nočem nadaljevati s primeri, — je rekel minister — toda zgled naše sosedice nas mora podžgati, da začnemo novo politiko. Kaj nam pomaga, če pomnožimo za bodočo vojno 10 divizij, ako ostanejo izpostavljeni zračnim napadom središča za mobilizacijo, velika industrijska podjetja, prometne proge, železniška križišča, velika pristanišča, skladišča za orožje in opremo? Italija je država, ki je v Evropi morda najbolj izpostavljena napadom po zraku. Spričo moderne organizacije vojnega letalstva se naša država ne more ubraniti uničenja, ako nima njeno zrakoplovstvo potrebnih sredstev in potrebnega osebja.

Tritisoč zrakoplovcev.

Šele tedaj ko bo letalstvo dobilo denarna sredstva, ki jih zahteva, bo Italija pred katerimikoli napadalnimi nameni tujih dežel resnično varna. Moje poročilo s finančnega stališča ni rožnato. Kar se pa tiče duha naših letalcev, zremo lahko polni zaupanja v bodočnost. Mladina veruje v letalstvo in se zaveda njegove važnosti. Ob vsakem natečaju, ki ga razpišemo, se

javi za vsako mesto približno 10 fantov. Pri enem samem natečaju za 400 podčastniških mest je vložilo prošnje 5000 mladeničev. V tem letu smo izvršili par poletov, ki so dvignili ugled Italije v svetu. S 35 pomorskimi letali smo pluli iz Taranta v Atene, nato v Carigrad in Odeso ter se vrnili nepoškodovani in v redu domov. Preleteli smo 4667 kilometrov; zastava domovine je vihrala nad 5 različnimi državami in morji.

Drugi sijajen poskus smo izvršili ob poroki prestolonaslednika Humberta. Cela zračna divizija je plavala v strujenih vrstah in v sijajnem redu nad Rimom. Francoski maršal Pétain (Petten) je izustil pri tej priliki prav laskave besede na naslov zrakoplovstva. Tudi on se je z nami strinjal, da čakajo letalstvo v bodoči vojni izredne naloge.

Če bi izbruhnila vojna, bi danes ne mogli poslati v boj 1000 letal, temveč le 800 ali 900. Sposobni smo pa, da postavimo kar hipoma v prvo vrsto tri tisoč aktivnih letalcev brez rezervistov. Pomislite: več ko 3 izvežbane zrakoplovce za 1 letalo! To je velik uspeh. Težje je vzgojiti enega letalca kakor zgraditi eno letalo. Italijanskemu letalcu ne manjka vzpodbude. Njegov vzor je načelnik vlade. Moje največje zadoščenje — je zaključil minister Balbo — je bilo, ko sem letos vozil načelnika vlade po zračni poti vzdolž obal Italije. V brnenju motorja se mi je zdelo, da slišim trepetanje našega velikega naroda, ki je gledal proti svojemu voditelju in želel, da bi Italija nesla nekega dne še višje in še dalje znamenje svoje moči in slave.

Zbornica je pozdravila Balbov govor z velikanskim navdušenjem. Poslanci so se dvignili na noge, vzklikali letalstvu in ploskali načelniku vlade.

Ni odvisno od sreče,

ampak samo od vaše skrbnosti, da dobite brezplačno zlat prstan z lepim kamnom. Naberite 200 listkov, ki so priloženi vsem po ¼ kg težkim paketom jajčnih testenin »PEKATETE«.

V. J. Križanovska:

KRALJICA HATASU.

Roman iz življenja starih Egipčanov.

»Kakor vidiš,« je dostavil, »je Roanta takoj ozdravela od svoje ljubezni do Mene, ko je slišala te podrobnosti. Uverjena je bila, da ji je moral sam zli duh zasenčiti razum, da mu je dala prednost pred takim imenitnim možem, kakor si ti. In tako je pristavila: »Če me plemeniti Hnumgoten še ljubi, bi bila srečna, ako bi mogla popraviti krivico, ki sem mu jo naredila. Reci mu samo, da mi s svojim obiskom napravi veliko veselje.«

»Še danes obiščem Roanto in upam, da me ne bo pustila predolgo čakati na srečo,« je rekel Hnumgoten, žareč od veselja. »Toda kdo bi mislil, da je Mena takšen podlež! Fuj!« je rekel in pljunil. »Zasluzi, da bi ga bogovi vtelesili kot svinjo. Tebi pa, Keniamun, ponovna hvala. Upam, da ti bom mogel v kratkem dokazati svojo hvaležnost. Zdaj pa izprazni z menoj čašo na zdravje najlepše ženske v Tebah!«

Ko je Keniamun po preteku pol ure zapustil vo-

jašnico, mu je na ustnah igral škodoželjen in zmago-slaven nasmeh.

»Ah, blagorodni Mena,« je mrko mrmral, »maščujem se ti za žalitev. Večkrat se boš spomnil na gostijo, kjer si se nasproti meni pokazal tako podlega.«

V.

Nejta v Hatorinem tempelju.

Bila je še noč, toda pojemajoča mesečna svetloba in sveži, od reke prihajajoči vetrič sta oznanjala bližajoče se svitanje. Tedaj se je iz Pagirovega dvorca pokazala nosilnica, ki so jo nosili štirje črnci. Pomikala se je po tihih in praznih ulicah prestolice proti Hatorinemu tempelju. V nosilnici je sedela Nejta s staro služabnico, ki jo je povsod spremljala. Deklica je bila bleda in žalostna. Velike in vlažne oči so ji zrle v praznino in zdelo se je, kakor da ne vidi ničesar okrog sebe. Notranji boj jo je potrl, zato je hotela iskati utehe pri mogočni boginji, braniteljici ljubezni in zakonske sreče. Nejta jo je častila od mladih nog. Nosilnica je obstala pri velikih stavbah tempelja, ki se je zdel v nočni temi še večji. Takoj je pristopil k njima stari čuvaj, ki je sedel pri vratih. Spoznal je mlado dekle, ki je pogostoma posečala hram, ter se spoštljivo priklonil.

Došle knjige.

J. Orožen: *Učbenik ruskega jezika*. Ljubljana, 1929. Založila Jugoslovanska knjigarna. Str. 250 + IV. — (Cene: vez. Din 64.—, broš. Din 50.—.)

Platon: *Phaidon*. Razgovor o nesmrtnosti duše. Prevedel Anton Sovré. Ljubljana, 1929. Izdalo Društvo prijateljev humanistične gimnazije. Str. 144. — (Cena: broš. Din 40.—, v platno vez. Din 52.—.)

T. C. Bridges: *Na pomoč!* Prevedel Ant. Anžič. — Grazia Deledda: *Novela*. Prevedel dr. Joža Lovrenčič. Ljubljana, 1929. Založila Jugoslovanska knjigarna. Str. 301. — Ljudska knjižnica, 33.— (Cene: broš. Din 30.—, vez. Din 42.—.)

France Stelè: *Oris zgodovine umetnosti pri Slovencih*. Kulturnozgodovinski poskus. 1924. Založila Nova založba v Ljubljani. Str. 176 + (LXIV).

žaja nemškega poljedelstva. »Mi moramo« — zaključuje Hindenburg — »radi stiske časov biti zopet edini v misli; Nemčija nad vse.«

Moderna preseljevanja.

Zgodovina nam pravi, da so se po razpadu rimske države začela ljudstva seliti. Iz osrčja Azije so se valila nova ljudstva, ki so potiskala svoje sosedes proti zapadu. Preseljevanja narodov so se v zgodovini vedno ponavljala. Včasih celo prekašajo selitve starih germanskih ali slovanskih rodov. O tem nam ve povedati knjiga »Mednarodne selitve«, ki jo je izdal v Njujorku ženevski Mednarodni urad dela. Tam je pisano, da je šlo od leta 1820. pa do 1924. pet in petdeset in pol milijonov ljudi preko morja. Glavno izseljevanje je bilo med leti 1816. in 1850. Socialne razmere in pa gospodarske neprilike so prisilile ljudi, da so šli za srečo na tuje. Kmet je tedaj obubožal, podložništvo pa ga ni več vezalo na grudo in tako je lahko zapustil dom.

Med leti 1850. do 1924. je pa miškavnost tujine izvabljala vedno več izseljencev k sebi. V prvi vrsti so se izseljevali Germani. V zadnjih treh desetletjih je pa slabo gospodarsko stanje povzročilo izseljevanje iz južnih in vzhodnih držav Evrope.

Še bolj kot med belim plemenom se izseljenišvo pozna pri črnih. Ti so se pred 50 leti trumoma izseljevali v Ameriko. Indijci so pa kot za časa preseljevanja narodov drli v južno Afriko in na Ceylon. Dva milijona jih je tedaj zapustilo domača tla.

Največje moderno preseljevanje narodov pa je bilo na Kitajskem v zadnjih desetletjih. Več kot 24 milijonov Kitajcev se je izselilo iz Kitajske v Mandžurijo. Samo lani in predlanskim več kot dva milijona.

Razlika med starimi in sedanjimi preseljevanji je le ta, da je včasih gnala misel osvojevalnosti cele narode na pohode, danes pa se vkrca posameznik s culico v roki in gre iskat sreče...

Okno v svet.**Atentati v južni Srbiji.**

Zadnjič smo pisali, da so makedonski revolucionarji izvršili bombne napade v jugoslovanskih obmejnih mestih Pirotu in Krivi Palanki. Danes dodajemo, da so enak napad izvršili tudi v mestu Strumici, kjer sta bila ranjena med drugimi dva Slovenca.

Na predlog jugoslovanske vlade se je sestala takoj bolgarsko-jugoslovanska komisija, da v smislu najnovejšega sporazuma med obema državama preišče atentate in kaznuje krivce. Bolgarski člani komisije so obljubili, da bodo vse dokaze predložili svoji vladi v Sofiji ter zahtevali od nje, da napadalce strogo kaznuje.

V petek 14. marca je jugoslovanski poslanik Ljuba Nešić obiskal bolgarskega zunanjega ministra Burova in mu predložil zahteve jugoslovanske vlade. Beograd zahteva jamstvo, da se taki napadi v bodoče ne ponove. Burov je Nešiću odgovoril, da bo bolgarska vlada naredila vse, da zadovolji Jugoslavijo.

Važno pa je, da sta kmalu za Nešićem obiskala Burova tudi angleški in francoski poslanik. V imenu svojih vlad sta hotela vedeti, kako misli Bolgarija povoljno rešiti spor z Jugoslavijo, ki je nastal radi napadov bolgarskih komitašev. Iz tega se vidi, kakšno važnost pripisujeta Anglija in Francija temu vprašanju. Prvi uspeh tega posredovanja je, da je bolgarska vlada ustavila dva lista makedonskih revolucionarcev: »Vremec«, ki je bilo glasilo Mihajlovcev, in pa »Vardar«,

glasilo Protogerovcev. Oba lista sta kar očitno pozivala na umore.

Nemčija sprejela Jungov načrt.

Pretekli teden je nemški parlament sprejel Jungov načrt, ki končno dooloča, koliko vojne odškodnine mora Nemčija plačati zmagovalcem. Za je glasovalo 266, proti 193 poslancev. Predsednik republike Hindenburg je podpisal nato zakon o tem načrtu in ukazal, naj se objavi v uradnem listu. Istočasno je naslovil na nemški narod proglas, kjer pravi, da je s težkim srcem in šele po vestnem in zrelem razmišljanju podpisal ta zakon. Prišel je do prepričanja, da pomeni Jungov plačilni načrt kljub velikim bremenom, ki jih za dolgo vrsto let nalaga nemškemu narodu, vendar nasproti prejšnjemu Dawesovemu načrtu zboljšanje ter gospodarski in politični napredek nasproti osvobojenju Nemčije. Za to, da odbije podpis tega zakona, se ni mogel odločiti: posledice za nemško gospodarstvo in za nemške finance bi bile nepreračunljive in bi mogle pognati Nemčijo v težko, nevarno krizo. Hindenburg upa, da se bo pot Jungovega načrta, ki daje zasedenim nemškim krajem zopet svobodo in vsem Nemcem nado v nov napredek, pokazala za edino pravo. Vse nemške može in žene opominja, naj se zavedajo svojih dolžnosti do domovine in do narodne bodočnosti. Politične borbe in razlike se morajo umakniti praktičnemu delu, katerega smoter naj bo ozdravljenje financ, podvig gospodarstva, odstranitev brezposelnosti in olajšanje težkega polo-

tresoč se, ubrani glas.

V pogovoru sta se mlada človeka približala izhodu. Žarek solnca je padel na prag in žrec se je stresel.

»Ra vzhaja. K jutranji molitvi moram. A ti, plemenita Nejta, pojdi domov, moli in izpolni svojo dolžnost. Boginja ti pomore. Na svidenje!«

Kakor v snu je sedla Nejta v nosilnico. Obličje ji je žarelo, srce ji je močno bilo, a vse njene misli so se osredotočile na eno vprašanje: kje in kdaj ga bom zopet videla?

»Oh! Da bi se vame zaljubill!« je zaklicala nehote. Toda v istem hipu jo je oblila rdečica in z zmedenim in prestrašenim pogledom je ošinila staro služabnico. Dobra Beka pa ni ničesar zapazila.

Od tega dne se je začelo za deklico čudno življenje. Njeno sovraštvo do Hartatefa in ljubezen do Keniamuna sta nekam ugasnila. Bila je ravnodušna za vso okolico; poglabljala se je v neskončne sanje ter živela večinoma v domišljijah, katerih glavni predmet je bil mladi žrec tempeljna boginje Hatore. V ostalem pa se Nejta ni zavedala, da je njeno srce objela močna ljubezen, in je še dalje objokovala svojo usodo, ki jo je odtrgala od Keniamuna. Satati jo je sumljivo opazoval, ker si ni mogla razložiti te nagle izpremembe.

»Služabnik Hatorin, vse ti povem, kar mi srce teži. Tvoj svet mi pokaže pot. Najprej pa moraš vedeti, kdo sem. Ime mi je Nejta in sem hčerka Mena, ki je bil svetovalec faraona Tutmesa I. Moj oče ga je spremljal na vseh bojnih pohodih ter poveljeval kraljevim šatorom. Od njegove smrti dalje živim z bratom v hiši strica Pagira, o katerem si morda čul, ker je poveljnik kraljevih konjušnic.«

V kratkih besedah mu je deklica povedala o svojem prejšnjem življenju, o zastavljeni mumiji in o žrtvi, ki jo mora doprinesiti, da reši rodbinsko čast.

»Za dobri spomin svojega očeta se moram poročiti s človekom, ki ga sovražim. Toda maščevala se bom,« je pristavila s plamtečimi očmi.

Mladi žrec jo je poslušal z veliko pozornostjo.

»Veliko preizkušnjo so ti poslali bogovi, plemenita hčerka Menova,« je rekel resno. »Toda povedati, ti moram, da nesmrtniki sprejemajo žrtve le tedaj, če jih doprinesemo s čistim srcem. Nikoli pa ne smemo stopiti s sovraštvom v tako posvečeno zavezo, kakor je zakon.«

Navdušeno in prepričevalno je razlagal deklici, kako vzvišeno je sebe žrtvovati za drugega. Nejta je pozabila na Keniamuna in svojega ženina. Videla je samo govorečega mladega žreca ter poslušala njegov

Cerkno. — (Zanimivosti.) — Morda ne veste še, da se jih je lani rodilo v naši duhovniji 30 več, kot jih je umrlo. — Lani in letos nam je vzela smrt najprej po enega fanta, oba žrtev snega in sani, oz. hlodov. Letos umirajo malo. — 13. t. m. je previden preminul dober fant Martin Moškat. Bil je že prej bolehen. — Orgle imamo res skoro nove, le zbora še ni. Čakamo vsi, da se stvar uredi. Zdaj je lepa prilika, da dobimo novih moči in odpustimo starejše v zasluženi pokoj. Saj je staro načelo, da brez naraščanja ne gre. Brez hudobije povemo, da spadajo v cerkv. pevski zbor samo dobri glasovi in samo npravno najboljši ljudje. Ko se torej zbor nanovo snuje, se da brez zamere doseči, da bodo donele naše lepe nove pesmi, kot še nikoli niso, Bogu v čast in nam v veselje.

Naproseni potrjujemo, da do danes nismo prejeli od č. gosp. kaplana iz Cerkna še nobenega dopisa.

Uredništvo.

Zadlog pri Črnem Vrhu. — 2. t. m. smo imeli občni zbor naše lepo napredujoče mlekarnice. Udeležba je bila precej velika; nekateri so ostali doma radi slabe poti, drugi pa... — Samskega davka smo se tudi dobro otresli. Saj smo imeli kar 5 porok v tem predpustu. — V Belgijo se odpravlja še par fantov. Ali je res tako dobro tam doli?

Logje. — (Poroke.) — 12. m. m. smo spremili v starih narodnih nošah pred oltar kar dva para. Življensko zvezo so sklenili Anton Dugan in Gizela Rosičeva ter Ivan Rosič in Liza Duganova. Vsem parom želimo dosti sreče. — Kako smo v pustu in še v postu plesali, pa ne povemo, ker nas je sram.

Gor. Tribuša. — Ravno ko smo hoteli poprijeti za delo na polju, je začel spet sneg na debelo padati. — Navdušenje za popravilo naše ceste se je popolnoma poglelo. Najbrž se je letos ne bomo lotili. — Naš pevodja je preuredil cerkveno petje Dobro bi bilo tudi stare orgle popraviti. — »Novih listov« hodi k nam precej, le »Družin« je bolj malo. Naročimo se!

Soča. — (Zdrav rod.) — Dne 6. marca je umrla Ana Domevščekova, mati bivšega župana Ivana Domevščeka, v starosti 80 let. Bila je dobra in krščanska žena. Pokoj njeni duši, domačim naše sožalje. Mnogo jih je v našem kraju starih nad 80 let, a so še vedno čili in zdravi. Hvala Bogu!

Kobarid. — (Sv. Anton. — Nesrečna dirka.) — Ker se mora v kratkem umakniti stara cerkev sv. Antona spominski kostnici z novo, manjšo cerkvijo, so si tuji tatje mislili: »Zdaj pa je že zadnji čas, da jo obiščemol« In res so pret. četrtek udrli skozi tri vrata ter si prilastili, kar jim je prišlo prav.

Preteklo nedeljo je bila tod skozi dirka na motorjih. Dva brata sta se hudo poškodovala. Mlajši je treščil pod Iderskim v kamen ter se ves razbil. Tako prdrzno dirjanje — in še ob

nedeljah — bi se moralo strogo prepovedati! Tako mislimo mi kmetje.

V zadnjem dopisu je govor o posladkačih. Toda v Sežidu takih ni; tam ni niti to ime znano.

Gaberje pri Tolminu. — (Prošnja.) — Kot smo že poročali, biva nekje na Vipavskem ali Postojnskem Jakob Gabršček (p. d. Balančev) iz Gaberij pri Tolminu, št. 14. Ker se do zdaj ni še nič oglasil in ker sam ne zna čitati, njegovi domači vljudno prosijo tistega, ki bi ga poznal, naj ga obvesti, da se takoj vrne domov radi važnih zadev, ki se tičejo samo njega.

Ravne pri Batah. — (Nova mlekarna. — Več složnosti.) — Topot se moramo pohvaliti. V preteklem letu smo sezidali novo mlekarno, ki je čast celemu okraju, zlasti pa gospodarski zadrugi v Ravnah. Nova mlekarna je bila že od več strani priznana za eno prvih v goriških hribovih. Zeleti bi bilo le, da bi med nekaterimi člani izginilo kvarno nespozumljenje. Zavedajmo se vsi, da le v slogi je moč in obstanek ter napredek zadruga.

Godovič. — (Težko gre pisanje izpod rok.) — Počasni smo, preden damo kaj v svet. V snegu in ledu smo bili tako, da so skozi tedne po trije avtomobili vozili led v Idrijo in Sv. Lucijo za pivovarne. — Tudi od nas pojmeta dve ženi v Francijo za možem.

Iz idrijskega kotla in okolice.

Obisk. — V torek, sredo in četrtek je bila v Idriji višja rudniška nadzorovalna komisija iz Rima. Gospodje so si ogledali vse obrate našega rudnika. — Čuje se pa, da ta obisk ni bil v zvezi z zadevami naših rudarjev.

Občni zbor. — V nedeljo 16. t. m. je imelo Krščansko gospodarsko društvo 31. redni občni zbor. V poslovnem letu je imelo en milijon 791.870 lir denarnega prometa. Članov je vpisanih 396, ki se poslužujejo dveh trgovin in dveh mesnic. Da padajo člani pri obeh naših združnih podjetjih, temu je glavni vzrok ta, ker so okoličani, ki so bili vpisani v Idriji, ustanovili več lastnih zadrug.

Pozor. — Kdor hoče dobiti v jeseni izredno lepe knjige Goriške Moškorjeve družbe, naj ne odlašaj s plačilom, ker bo rok kmalu potekel.

Naše delo. — Na veliki mednarodni razstavi v Kodanju na Danskem, je bila ta mesec razstavljena tudi večja množina bivših »idrijskih« čipk. Kot lansko leto v Barceloni na Španskem je tudi na tej razstavi dobilo naše čipkarstvo najvišja priznanja.

Sp. Idrija. — (Nesreča.) — Na Čarjevi žagi je delavcu Juliju Jurjavčiču skoro popolnoma odtrgalo tri prste na roki.

Vojsko. — (Nesreča.) — Gospodarski vpokojenec Franc Podobnik je na poti domov tako nesrečno padel pod cesto, da si je težko pretresel možgane. Prepeljali so ga v idrijsko bolnišnico.

Iz tržaške okolice.

Boljunec. — Še vedno čakamo na nove zvonove, čeprav je že toliko časa, odkar so se ljudje podpisovali zanje in nekateri tudi že plačali. Naši prvi možje bi se morali kaj po brigati, da bi prišli vsaj za veliko noč. V naši cerkvi gre tudi petje zmiraj navzdol; organist ne pride več in tako pojde menda tudi petje.

Ricmanje. — (Poroke. — Požar. — Pust. — Priporočilo.) — Zadnji dan februarja sta se poročila dva para in sicer: Marijan Žuljan z Ernesto Komarjevo in Kristjan Trošt z Josipino Kuretovo. Želimo obilo sreče! — Na pustni ponedeljek je izbruhnil požar na seniku posestnika Petra Hervatiča iz Loga in je upepelil hlev in streho nad kletjo. Škoda je precejšnija in je krita z zavarovalnino. — Nič kaj novega ni bilo za slavne Ricmanje pustno norenje. Kaj vruga tarnate v listu o mizeriji in dolgovih, saj je bila dvorana polna, od 5 letnih otrok do 70 letnih starcev. Tudi gostilne so bile cel teden dobro obiskane. Kdo pa nam kaj more, »orko pomidor«. — Ker je vinu cena nizka, pripočamo gostilničarjem in »osmičarjem«, da ne — pretiravajo cen na praznik sv. Jožefa. — Vsako vino je z L 3.20 do 3.60 za liter plačano.

S Pivke.

Šembilje. — (Požar.) — Na pešpelnico zjutraj je začelo goreti pri »Ivčetu«. Ker je bilo mirno, ni bilo za vas nevarnosti. Pogorela je le hiša z gospodarskimi poslopij. Posestnik je zavarovan.

Bač. — Pretekli mesec so pri nas blagoslovili novo šolo. Baje pride tudi še ena učna moč. Sicer imamo do Knežaka samo četrte ure, pa nam je novo poslopje prav prišlo, ker je pot v Knežak močno blatna.

Brinje pri Hrenovicah. — (Prvi glasi.) — Presneta kukavica! Od povsod je že kaj zakukala v »Novi list«, le nas se ne spomni. Smo pač mirni ljudje, ki radi ob slabem in do brem doma ostanemo, da nismo nikomur na poti. Za pisanje se težko pravimo, čeprav silno radi beremo »Novi list«, ko pridemo z dela na Srebotnjakovi ali Knezovi parni žagi v Belskem domov. Dosti naših fantov je šlo v tujino, saj naša starodavna obrt (kritje slamnatih streh), znana po vsej Pivki, v modernih časih ne nosi več.

Izpod Nanosa. — Če bi mogel delati po pol kilometra dolge korake, bi stopil iz Žagerce pri Ubeljskem na Strane, od tam do Sv. Mihaela, potem do Hrenovic, naposled v Hruševje. Povsod bi videl, da se godi z majhnimi izjemami tako kot drugod, kjer do pisniki tarnajo, da mladina preveč časti malika — vino. V Hruševju so imele šivilje in tudi nešivilje nek tečaj. Mislili smo, da za pravilno krpanje, ker je v prvi vrsti potrebno za kmečko gospodinjstvo in dekle.

Studeno. — (Pustni odmevi.) — Stari ljudje ne pomnijo takega pustnega norenja, kakor smo ga imeli letos. V zakajeni hiši, v kateri je igrala pred letom smrt mrtvaško koračnico, se je pehalo kar cele tri dni do 30 parov norih plesalcev, med njimi tudi družinske matere, nekatere celo v paganskih kostumih. Čudna obletnica! — V cerkvi se je pojavila neka spakodrana pariška moda z veliko torbo, kakor bosanski seljak ko žene v šumo pujske na žir.

Orehok pri Postojni. — (Zadovoljni smo v zatišju.) — V prijetnem zatišju kraljestva Nanosa stoji naša vas. Skozi njo ropotajo težki vozovi z lesom, ki prihajajo izpod Nanosa in gredo na postajo Prestranek. Tudi kak potniški avto pridrdra v vas in se ustavi pri trgovini. Cesta, ki pelje iz Hruševja na Prestranek, dobro služi prometu, zlasti odkar je narejen nov most med Hruševjem in Orehkom. — Dva para sta si neustraheno nadela jarem sv. Lukeža. Srečno! Drugače nam življenje poteka vsakdanje in enolično. Lepo pa je ob nedeljah, ko se zadnje čase pri božji službi oglašajo dobro ubran kvartet moškega zboru z milimi cerkvenimi napevi.

Trnje. — (Petje.) — Gotovo ni »Novi list« z nami preveč zadovoljen, ker mu pošiljamo tako malo dopisov. — Po dolgem času smo dobili tudi petje v cerkev. Hvaležni smo pevcem, da se žrtvujejo za čast božjo. Vendar imamo par fantov, ki branijo pevcem nan kor; res bo kmalu konec zime, a še gre lahko kdo v brlog.

Iz Brd.

Podsobotin. — Hvala Bogu, da je mimo pust; zdaj nas nič ne moti, da ne bi pridno obračali zemlje in pričakovali od nje obilega sadu. — Pač, moti nas oni dopisnik v 9. številki, ki se prav predrzno zaganja v g. duhovnika. Svetujemo mu, naj se gre učiti malo ponižnosti. Tudi med sabo se malo lepše strinjamo, kot on misli.

Fojana. — (Naracun fantov.) — Skrajni čas je, da javno ožigosamo tiste nezrele fantiče, ki uganjajo na koru na levi strani take burke, da spadajo v hlev in ne v cerkev. Starši in njih bratje, pogledajte jih! Je pa še ena skupina fantov, ki rjovejo okoli do polnoči, kot da bi volka videli. Ubrano petje bi bilo bolj na mestu.

Gor. Cerovo. — (Petje.) — (Majanjc.) — V 9. številki »Novega lista« smo poročali, da se je naš cerkveni pevski zbor za polovico prenovil. Sedaj pa sporočamo, da se je zbor združil. Tako je prav! Sedaj se lahko postavimo z močnim zborom. — Pust smo praznovali prav spodobno in po tihem. Vsa čast fantom, da so se vzdržali običajnih norosti. Žal, pa tudi poroke nismo imeli nobene. — Naš zvoznik se maje. Komisija ga hodi že delj časa ogledovat, malo z glavo pomaje, malo pokima in odide, tako da ne vemo pri čem smo. Zato se cerkvenemu oskrbništvu prav toplo priporočamo, da se za stvar resno zavzame, da ne pride do nesreče.

Iz Vipavske doline.

Št. Vid pri Vipavi. — (Vrlifantje.) — Naša mladina se je nekoliko zbudila. Fantje so se zbrali za pevski zbor. Navdušeni so in bodo pomagali tudi na koru prejšnjim pevcem.

Štomaž. — V Kamnjah sta se poročila Rudolf Zgonik iz Skrilj in Alojzija Bratina iz ugledne štomaške rodbine. — Oni dan so si naši gorki fantje eno preveč rekli, pa jih je nekdo ohladil s kislim mlekom.

Ustje pri Ajdovščini. — (Zdrav rod. — Gnilmost.) — 8. marca je umrla Marija Stibiljeva, najstarejša žena v vasi. Imela je 91 let. Bila je mati desetih otrok, od katerih jih živi še sedem. Čeprav je večji del življe-

nja živela v pomanjkanju in velikih skrbeh, je vendar bila izredno trdna, da je skoraj do 90. leta opravljala vsa poljska in domača dela. — Naš most je opešal in dve plošči na drevesih pred mostom pravita, da zdrži samo težo do 10 kvintalov. Želimo, da bi se ga občinsko oblastvo usmili. Neki avto bi bil kmalu padel v spodaj tekoči potok.

Selo. — Za pust so naši tamburaši priredili obhod po vasi. Tako delajo že par let, kar je vsekakor boljše kot da bi po vasi šeme vozili. V predpustu so se vzeli: Ščukot Franc in Pepka Bavčarjeva ter Andrej Bratina in Danica Mužinova. — V daljno Argentino je šla iskat sreče zopet ena družinska mati.

Velika gospodarska podjetja v Italiji.

Industrija umetne svile.

Poznamo dve svili: naravno in umetno. Naravno dobivamo od sviloprejk. Naravna svila je precej draga. Največ je pridobivajo na Japonskem, potem na Kitajskem, na tretjem mestu sveta in na prvem Evrope pa je Italija s 50 milijoni kg svilodov.

Uporaba umetne svile.

Umetno svilo delajo iz lesa. Prvič jo je izdelal l. 1885. Francoz Char-donnet (Šardoné). Začetkoma so izdelovali iz umetne svile predvsem razstrelivo, pozneje so jo rabili vedno več tudi v oblačilni stroki, danes nosimo večino ovratnic in ženskih oblek iz umetne svile.

Kako se je širila umetna svila, nam kažejo najboljše naslednje številke. Uporabljene je bilo umetne svile:

l. 1923.	44 milijonov kg.
1925.	84 » »
1927.	120 » »
1929.	186 » »

Iz številk razvidimo, da se je v zadnjih petih letih uporaba umetne svile več kot početrila.

Podjetja za umetno svilo.

Danes se nahajajo tvornice umetne svile skoraj v vseh državah na svetu. Največ je izdelajo v Zedinjenih državah Severne Amerike, tem pa sledi takoj Italija, ki je izdelala lanske leto (1929.) nad 32 milijonov kg umetne svile proti 25 milijonom kg prejšnjega leta. V Italijanskem izvozu je umetna svila tretji najvažnejši predmet. L. 1929. so je izvozili iz Italije za 554 milijonov lir. (Najvažnejši italijanski izvozni predmet so tkanine iz bombaževine, katerim sledi takoj naravna svila.)

V Italiji so tri glavna podjetja, ki se bavijo z njeno proizvodnjo, in sicer »Snia Viscosa«, »La soie de Chatillon« in »Varedo«. V ta tri podjetja je vloženih 1325 milijonov lir delniške glavnice, in sicer tako:

1. *Snia Viscosa* ima 1000 milijonov delniške glavnice. Več kapitala nima nobeno italijansko podjetje. Zadnja tri leta trpi to podjetje krizo, predzadnji dve leti je delalo z izgubo. Lani pa je izkazalo zopet nekaj dobička, a kljub temu ne izplačajo še dividende.

Zdi se, da je podjetje vložilo zelo mnogo kapitala v tvornice in delavska stanovanja, ki so trenutno podjetju v breme. Zato jih hoče polagoma amortizirati s čistimi dobički. Podjetje trpi tudi na posledicah revalutacije lire, ker je gradilo stavbe v dobi, ko je bila lira mnogo manj vredna kot danes in ker so postale stavbe za današnji čas zelo drage. Vodstvo podjetja pa upa, da se bodo še letos razmere v toliko zboljšale, da bo mogoče izplačevati dividendo.

2. *La soie de Chatillon* ima 200 milijonov lir delniške glavnice. Vse kaže, da je to podjetje krizo, ki je nastala po revalutaciji lire že preneslo. Letos izplačuje dividendo 8 lir za vsako 100 lirsko delnico. Tudi njeni delničarji niso lanske leto dobili ničesar.

3. *Varedo* ima 125 milijonov delniškega kapitala. V bistvu velja za to podjetje isto kot za Snia Viscosa.

Vsa industrija umetne svile na svetu je zvezana z različnimi medsebojnimi pogodbami, ki urejujejo trge in tako dalje. Skoro vse tvornice umetne svile so v istih rokah. Tako so angleška in ameriška podjetja udeležena pri italijanskih, italijanska pa pri ameriških in angleških. Težko je potegniti črto, kaj pripada enemu, kaj drugemu. Podobno je danes pri vseh velikih podjetjih na svetu, naj bodo to kemične tvornice, premogokopi ali železarne.

Pomladanska »Družina«.

Marčna številka »Družine« prinaša nadaljevanje Pregljeve povesti »Magister Anton«, slikovit opis mesteca Sv. Križa na Vipavskem, tretje poglavje veselega romana »Denarja kot listja«, G. Hrastnikovo domačo črtico »Pomladanska njiva«, narodne šege ob botrinji, Trentarjeve planinske slike, rusko čtivo »Boter Jezus«, Jana Šedivya potopis »Pri bolgarskih bratih« ter še kopice drugega zanimivega in večje izbranega gradiva.

Listica uredništva.

Dopisniku iz Vrhopolj pri Kozini: Podpišite se čitljivo in s hišno številko, sicer dopisa ne moremo objaviti.

Leban Ivan, Trst: Sporočite nam ulico in hišno številko, da Vam lahko določimo pismo, ker v pismu niste navedli natančnega naslova.

Kaj se sliši po svetu.

Tri sto metrov špagetov.

Nazzareno Čadarino, ki biva v Chicagu v Združenih državah, se je udeležil tekme med jedilci špagetov. Zmagal je na vsej črti in dosegel svetovno prvenstvo: v treh urah je pojedel tri sto metrov špagetov. Po zmagi je svojim prijateljem zaupno povedal, da je »s špageti gor zrasel«.

Brihtni cenzorji.

V Avstriji so še l. 1870. vladni uradniki cenzurirali zasebna pisma. Ko so to odpravili, se je pa cenzura gledališč poostrila. Tako daleč je šla vna in dlakocepstvo vladne cenzure, da je že mejilo na smešno. V znani operi »Don Juan« poje kor na nekem mestu: »Živela svoboda«. Cenzor je opero dovolil, če se tam vzklika namesto »živela svoboda« »živela veselost«. V neki igri je glavni junak nastopil v rdečih hlačah. To je bil velik greh, kajti tedaj so nosili rdeče hlače le generali in igralci je moral obleči zelene. Vnet cenzor je pa na rob kopisa pripisal: »Sme se igrati tudi ob petkih, če pride pri prizoru s kosilom na mizo zelenjava in ne tolsta gos.«

Kdor hoče piti, naj plača.

Ogrski notranji minister je te dni izdal odlok, ki prepoveduje vsem ogrskim krčmarjem dajati svojim gostom pijačo na upanje. Pijača se mora takoj plačati. Krčmarji ne samo da nimajo pravice, da iztirjajo take dolgove pred sodnijo, temveč se nasprotno kaznujejo z zaporom do 30 dni in z denarno globo do 600 pengô, to je 2000 lir. Pametno!

Papir.

Zanimivo je, da je proizvodnja papirja narastla od l. 1910. pa do danes za 100 od sto. Največ papirja porabijo v Severni Ameriki, potem pride Kanada, za njo Nemčija, Anglija in Francija. V teh deželah se največ tiska. Ena četrtina vsega papirja na svetu se porabi za tiskanje dnevnega časopisja.

Šola iz stekla.

V mestu Leeds na Angleškem grade svojevrstno šolsko poslopje: vse stene so iz stekla. Zraven šole je zaved za 400 gojencev. Tudi pri tem posloju so vse stene razun onih pri spalnicah iz stekla. To delajo radi tega, da so prostori bolj svetli, in ker so take stavbe bolj trpežne.

Smola.

V Njujorku je umrl te dni vojvoda Kolašin. Bil je sin nekega danskega brodarja in se je imenoval Friderik Holm. Podjetni Holm jo je znal tako daleč privoziti, da ga je imenoval med vojno črnogorski kralj Nikita za armadnega poveljnika. Malo kasneje je bil povišan v vojvodo. Bil pa je brez denarja, dokler se ga ni usmislila neka bogata Američanka. Toda, oj smole, skopi tast je dal le nevesto, dote pa ne. Vojvoda je imel le naslov, denarja pa ne. Šele ko je umiral, je dobil obvestilo, da mu je tast zapustil 200 milijonov lir.

Dobro so podkovani.

Pretekli teden je prišla iz Kanade v Stratford, v rojstno mesto slavnega angleškega dramatika Viljema Šekspirja, ki je umrl l. 1616., brzojavka na njegovo ime. Na pošti so mislili, da se hoče kdo norčevati in so brzojavko oddali ravnatelju Šekspirjevega muzeja. Ta je pa ugotovil, da je brzojavko odposlal založnik, ki prosi Šekspirja, naj mu dovoli nekaj njegovih del ponatisniti. Dobričina Američanec je namreč menil, da je gospod Šekspir še med živimi.

Podobno se je pripetilo nekemu prevajalcu Šekspirjevih dram. Prišel je v neko majhno gledališče na deželi in se je ravnatelju predstavil: »N. N., tisti, ki je to igro...«, ravnatelj pa mu ni pustil, da bi stavek dokončal, marveč je zmagovito zaklical slugi: »Najboljši prostor za slavnega Šekspira.« V slovstvu slabo podkovani ravnatelj je menil, da je neznanec Šekspir sam.

Potegnil jih je.

Včasih se smejemo lahkovernosti ljudstva, če kaka ciganka oslepari dobrodušno mamico. Berite pa, kar sledi, in se boste prepričali, da premeten potegon lahko povleče za nos celo ministre, vlade in Zvezo narodov. Takole je bilo:

V Rigo, glavno mesto letske republike ob Baltiškem morju, se je oni dan pripeljal okusno oblečen mlad mož prijetne vnanjosti. Šel je naravnost v zunanje ministrstvo in oddal z visokim nasmeškom posetnico »Henrik Motta, prvi tajnik finančnega odbora pri Zvezi narodov«. S tako posetnico so se mu vrata kar sama od sebe odpirala. Diplomatu Motti so v ministrskih palačah še bolj verjeli, ko je začel namigavati, da bi utegnil posredovati za državno posojilo pri Zvezi narodov. Po vseh takih razgovorih pri ministrstvih in bankirjih se je gospod Motta sladko nasmehnil, češ da je v trenutni denarni zadregi. Postrežljivi ministri so ga seveda brž potolazili. »Ej, kaj bi, saj se vsakomur pripeti, da pozabi listnico ali čeke doma« in so mu na stežaj odprli tekoči račun za posojila.

Lepega diplomata so tudi vabili v najiminennejše družine na čajanke. Po pardnevem veselem življenju v letski prestolnici se je diplomat Motta hotel oddolžiti številnim prijateljem in oboževaljicam. Povabil jih je na pojedino v najiminennejši hotel. Vsi so prišli, le gostitelja ni bilo nikjer. Gostje so nekaj časa čakali, potem so se pa razšli. Razburjeni so bili zlasti oni, ki so si šteli v čast dati visokemu uradniku od Zveze narodov kaj na posodo. V ministrstvu so nato brzojavili v Ženevo, kdo je ta lepi in dostojni diplomat Henrik Motta. Dobil so odgovor, da je to — prebrisan mednarodni slepar, doma nekje iz Romunije.

Kralj brez krone.

Velikanska svetovna vojna je bila borba množic brez imena, borba strojev. Junaštva poedincev so prišla le malo v veljavo. In vendar srečujemo na raznih straneh zgodovine o svetovni vojni imena, ki pričajo o brezprimerni drznosti in sposobnosti.

Človek brez imena in kraja.

V svetovni vojni so večkrat naleteli na 26 letnega moža drznih potez v obrazu, bistrega in umnega pogleda. Oblečen je bil v obleko angleškega polkovnika in se je pojavil zdaj na angleški fronti v Belgiji, zdaj pri angleški komisiji v afganistanski prestolnici Kabulu, pa so ga zopet srečali ob mezopotamskih veletokih ali kje sredi peščene puščave. Ta drzni pustolovec v vojaški obleki, pod raznimi imeni in brez stalnega bivališča, je vpisan v seznamih angleške tajne vojne službe pod imenom: polkovnik T. E. Lawrence. O tem neznanecu, čigar pustolovščine v prid angleški kroni so opisane že v par knjigah, se ve, da je študiral starinoslovje in stare jezike na slavnem vseučilišču v Oxfordu. Ondi se je že seznanil s kopico orientalskih jezikov, kar mu je pozneje silno prav hodilo.

Danes ne ve nihče več, kje je ta pogumni mož, ki je Angležem pripomogel, da so zdrobili turško moč v Arabiji in Siriji. Morda ga je angleški imperij poslal v nove pustolovščine. Toda čujte raje, kako je

nevidni poveljnik

vodil v boj proti Turkom Beduine, sinove puščave.

Že pred vojno so se puščavska ljudstva, zlasti Arabci, dobro zavedali, da skuša Velika Britanija, gospodarica svobodnih narodov, utegniti tudi arabsko svobodo. Zato je bilo pričakovati, da se bo Arabija postavila ob stran Turkov proti Angležem. Te nevarnosti se je Anglija l. 1916. dobro zavedala: če se to zgodi, so v nevarnosti prekmorska posestva v Siriji, Mezopotamiji, Arabiji, Egiptu in celo glavna angleška trgovska žila Sueški prekop.

Nevarnost je bilo treba odvrniti. —

Vroče oktobrsko solnce je palilo valove Rdečega morja, ko sta se izkrčala na arabski obali dva samotna potnika. Eden od teh je Lawrence, drugi njegov pomočnik.

Od tega dneva Lawrence ni bil več Evropec. Beduini so ga šteli za najboljšega svojih sinov. Ni bilo vztrajnejšega in bolj junaškega sina puščave, kot je bil ta neznanec. Čez par mesecev so se že beduinski glavarji zbirali na posvet okoli neznančevega šotora. Rodovi vse Arabije so sledili nasvetom, ki jih je dajal drzni Anglež, ki se je popolnoma vglobil v dušo arabskih sinov. Tako se je zgodilo, da je koncem l. 1916. vzplamtela vstaja Arabcev proti Turkom po vseh arabskih šotoriščih. Niti vedeli niso, kdo je naglega preobrata v mišljenju teh rodov kriv. V Londonu so si pa meli roke od veselja, ko so pre-

birali brzovjavke, da so se vstaški Arabci vrgli turškim četam v hrbet. Lawrence, nekronani kralj Arabije, je skrivoma prejel najvišje angleško odlikovanje in povišanje v polkovnika.

Neranljivi jezdec.

Za svoja podjetja je Lawrence izbral najbolj pogumne Beduine, prekušene v ropanju in lovu. Preoblečeni zdaj v berače, potem v trgovce, tretjič celo v turške orožnike so se pojavili kot blisk in zažigali turške zaloge, napadali tren, in se spustili celo v pravcate bitke s turškimi in nemškimi oddelki. Na svojih brzih konjih so zopet izginili v puščavsko brezkončnost, ne da bi niti enkrat pustili na bojišču le enega ranjenca. Za to se je oddelka oprijelo ime »neranljivi jezdeci«. Njih drzni pohodi in bitke so opajali vse arabske rodove od Rdečega morja pa do Perzijskega zaliva.

Lawrence sam je vodil četaško vojsno Arabcev proti Turkom kar iz turških tal, sredi sovražnega tabora. Izvohal je, preoblečen v vse mogoče postave, kaj kuhajo v glavnem stanu. Po tajnih sluh je dvignil na noge svoje oborožence v puščavi in že so leteli v zrak mostovi, se trčili vlaki, so gorela skladišča in orožarne, skozi turški tabor je s trepetom šla beseda: Lawrence, nekronani kralj puščave.

Enkrat bi se mu bilo skoraj posrečilo ujeti najvišjega turškega poveljnika Mehmeda Jemal pašo. Najsilovitejši njegov sunek pa je bil pri Mudawari, ko je s 300 jezdecimi zmedel vse turške vrste.

Tedaj se je vojna v puščavi že nagibala na stran Angležev. V veliki meri je to zasluga neznanca, ki nosi v zapiskih tajne angleške službe ime: T. E. Laurence.

Gospodarstvo.

Trg kmečkih pridelkov.

TRST, dne 17. marca:

Krompir ogrski 40, domači »Ida« 45, hrastovec 40, rdečkasti 35 do 40, novi iz južne Italije 140 do 160.

Zelenjad: rdeči radič 160 do 180, zeleni 100, radič za kuhanje 160, motovilec 170, cvetača 80 do 100, brokoli 60 do 70, solata endivija 160, domača solata 200, vrzote 80, špinača 150 do 170, korenje 150, hren 400.

Jajca 25 do 45.

GORICA, dne 18. marca:

Zelenjad: rdeči radič 80 do 120, zeleni 80 do 100, motovilec 100 do 120, špinača 60 do 100, peteršilj 40 do 50, zelena 10 do 120, vrzote 30 do 50 (grede h koncu), brokoli 25 do 30, cvetno zelje 160, redkvice 40 do 50 (sveženj).

Opomba: V inozemstvo gredo vse vrste zelenjadi, a le v manjših množinah. Zelo nizko ceno imajo brokoli, po katerih ni povpraševanja iz inozemstva, četudi so bolj okusni kot cvetača; inozemstvo jih ne pozna.

Jajca 35 do 40, maslo 12 do 12.50.

Krompir: Na trgu sv. Hilarija (Jelerja) je bilo nad 1400 kvintalov krompirja. Zjutraj je bila cena 50, pozneje je padla na 35 do 40 za krompir z Banjske planote in na 25 do 35 za ostalega.

Na živinskem trgu so bili posebno dragi mladi prašiči, in sicer 150 do 180 lir za glavo.

Dobro, a šibko vino

ohraniš zdravo, če ga sedaj v marcu pretočiš v zdrav, čist in zmerno zažveplan sod, če držiš sod poln in dobro zabiti in če dodaš vsakih 50 dni na vsak hl vina po 6 gramov metabisulfit.

Veha pri sodu ne sme biti zavita v cunjce, ker se tam razvijejo očetne glivice, ki škodijo vinu.

Umetni hlevski gnoj.

Na Francoskem ga izdelujejo že v velikih količinah, in sicer zrežejo slamo na ped dolge kose, potem pa premešajo vsakim 100 kg slame po 10 kg kalijeve soli in po 10 kg surovega superfosfata (zmletega fosforita). Kup polijejo prvi dan z gnojnico, potem pa polivajo z navadno vodo, katero zbirajo v greznici, da jo zopet rabijo za polivanje.

Če sadiš cepljene trte,

odstrani prelomljene korenine in skrajšaj močno razvite. Preden jih vsadiš, drži jih en dan v gnojnici iz svežega govejega blata. Pri sajenju trt napravi na dnu jame kupček iz dobro preperelega gnoja ali komposta in ga pokrij s par centimetri zemlje. Na tem kupčku razprostri korenine trte, pokrij jih s 5 cm zemlje, na vrh pa potrosi po 30 dkg mešanice umetnih gnojil, sestojede iz dveh delov superfosfata in enega dela kalijeve soli. Potem zasuj jamo z zemljo. Z njo pokrij tudi trto, da ne pozebe. Ko bo rastlina pognala, znižaj zemljo okoli trte.

Če sadiš sadno drevje,

sadi ga tako, kot je opisano zgoraj glede trt. Pazi, da ne pride mlada koreninica v neposredno dotiko z umetnim gnojilom, ker jo sicer ožge.

Izvoz našega zgodnjega krompirja (posebno z Goriškega) ne bo mogoč, če se izvozniki ne bodo držali navodil, ki jih predpisuje dekret z dne 31. januarja l. 1930. Po tem dekretu mora biti krompir skrbno prebran, v vsaki vreči mora biti točno 50 kg krompirja in ves krompir mora biti enake debelosti.

Najboljše jajčarice

dobimo od piščet, ki so se izvalila v marcu ali začetkom aprila. Gospodinja, ali si ukrenila vse potrebno?

Krompir kot krma.

Lansko leto je bila izborna krompirjeva letina in ker žele kmetovalci za seme večinoma zgodnji holandski in nemški krompir, je zelo pičlo povpraševanje po domačem. Zato so letos cene domačemu krompirju mnogo nižje kot lansko leto. Mnogi kmetovalci so se obrnili na »Novi list« z vprašanjem, da navedemo krompirjevo krmilno vrednost ter damo navodila, kako naj se krmi.

V splošnem vsebuje krompir v 100 delih: 2 dela beljakovin, 22 delov škroba, 1 del pepela in 75 delov vode.

Iz tega sledi, da je v navadnem krompirju zelo malo beljakovin, (polovico manj kot v mleku), precej pa škroba, katerega žival tudi dobro izrabi. Maščobe je v krompirju zelo malo. V splošnem je krompir dobro krmilo za vse živali, ki jih mislimo opitati, to je za odrastle prašiče in tudi za govedo.

Krompir lahko krmimo surov ali kuhan. Za pitalno živino naj bo krompir vedno vsaj napol kuhan. Drugo živino pa lahko krmimo tudi s surovim. Začeti moramo vedno z majhnimi količinami, zakaj žival je treba le polagoma navaditi na krompir. Če ji damo hkrati velike količine posebno surovega krompirja, dobi prav lahko drisko. Drugače pa se držimo sledečih navodil:

Nosečim in doječim svinjam ne daj dnevno več kot 8 kg vsaj napol kuhanega krompirja. Mladim, rastočim prašičem lahko daš surovega, a ne več kot 5 do 6 kg na dan. Prej moraš seve prašiče na to krmo navaditi.

Goveja živina prav rada žre krompir, vendar za mlada goveda do enega leta ni na mestu, ker je prevoden. Mlečnim kravam lahko daš na dan tudi 10 do 15 kg krompirja; večjih količin pa ne krmi, posebno če nosiš mleko v mlekarno, kjer se izdeluje sir. Sicer dobi sir krompirjev okus. Odrastli goveji živini, posebno taki, ki jo hočeš opitati, lahko krmiš dnevno tudi 30 kg krompirja. Biti mora vsaj napol kuhan.

Konjem lahko daš dnevno do 10 kg krompirja, ki naj bo surov ali napol kuhan. Za žrebeta krompir ni dober.

Za gosi je kuhan krompir izborna krma, za kokoši jajčarice manj, ker dobijo tudi jajca okus po krompirju.

Sedaj spomladi moramo paziti na klijoč krompir. Krompirjeve klice vsebujejo strup »solanin«, ki vpliva, če ga v večji meri žival zaužije, tudi smrtonosno. S kuhanjem se sicer strup uniči, vendar odstrani kljub temu klice. Tudi vode, v kateri se je kuhl klicačast krompir, ne smeš dati živini.

ZAHVALA.

Vsem dobrim in sočutnim srcem, ki so ob boleznih in smrti naše ljube sestre, oz. tete

KARLE LASIČEVE

izkazali toliko ljubezni in sočutja ter nam v tem težkem in žalostnem času s sočutjem in pomočjo lajšali neizmerno bol, najlepša zahvala! — Vsem, ki so ob pokopu njej in nam pokazali svoja dobra in ljubeča srca — Bog povrni!

Pokojnica počiva v rodbinski grobnici.

Renče, 10. marca 1930.

V imenu vse rodbine žalujoča sestra:

TER. LASIČ — TRPIN.

» L' UNION «

Zavarovalna družba, ustanovljena l. 1828. v Parizu, išče podzastopnike za Kras, Istro in reško pokrajino. Pogoji so zelo ugodni. Posudbe pošljite na glavno zastopstvo v Trstu, via Trenta Ottobre 17.

Nove postave.

MENIČNA TOŽBA.

Glavni dolžnik ni plačal menice, ko je zapadla. Kaj naj napravi upnik? Menico mora iztožiti. Menično tožbo lahko vloži proti glavnemu dolžniku ali proti nadomestnim, tako zvanim regresnim dolžnikom. V zadnji številki smo povedali, kdaj mora upnik dvigniti protest, ako si hoče zavarovati pravico do tožbe nasproti nadomestnim dolžnikom. V čem je bistvo menične tožbe? Menična tožba se razlikuje od navadne po posebni strogošti, ki se kaže v treh znakih, in sicer: 1. v vzajemni odgovornosti vseh meničnih dolžnikov; 2. v takojšnji izvršljivosti in 3. v omejitvi dolžnikove obrambe.

Solidarna odgovornost.

Kdor je iz katerikoli razloga podpisal menico, je vzajemno odgovoren z vsemi drugimi dolžniki, da bo menico plačana.

Upnik sme torej postopati proti vsem dolžnikom skupno ali pa proti enemu samemu. Ako je postopal samo proti enemu dolžniku in ni dosegel od njega plačila, sme za tem tožiti drugega. Če drugi dolžnik menico plača, lahko ta postopa proti vsakemu dolžniku, ki se je pred njim menično obvezal; izbral si bo dolžnika, ki najbolj gotovo plača, in ni dolžan zgrabititi najprej svojega neposrednega dolžnika. Le glavni dolžnik ne more več proti nikomur postopati z menično tožbo, ker se menica z njegovim plačilom uniči. Pač pa lahko postopa porok glavnega dolžnika, ki menico plača, z menično tožbo proti njemu.

Kakšen nauk naj damo ob tej priliki? Velika večina naših ljudi, ki prevzema menično poročstvo, misli, da mora upnik zgrabiti najprej dolžnika in potem šele poroka. Ta misel je že mnoge zavedla, da so podpisali menico kot poroki. Videli pa smo, da upnik lahko zgrabi prej dolžnika, čeprav ni dolžan tega storiti; lahko pa toži tudi takoj poroka in potem najta išče kritje pri dolžniku.

Mnogi tudi mislijo, da bodo, če podpisujejo menico skupno z drugimi, plačali samo del menice. Tudi ta misel je zmotna. Upnik sicer lahko zgrabi vse dolžnike skupaj, lahko se pa spravi tudi samo na enega. Če ta plača, ne more postopati proti sodolžnikom z menično tožbo, pač pa z navadno.

Takojšnja izvršljivost.

Zakon pravi, da ima menica moč izvršilnega naslova. Kaj je izvršba, je našim ljudem znano. Menica ima isto moč, kakor sodnijske razsodbe in notarski akt.

Ako ni upnik dosegel plačila menice, ko je zapadla, lahko na trojni način sodnijsko postopa. Upnik lahko: 1. pozove dolžnika pred sodnijo, da ga sodnik obsodi na plačilo menice; to bo upnik storil, če kaže doseči obsodbo, na podlagi katere se potem

lahko vknjiži na dolžnikove nepremičnine; 2. če ni upniku do obsodbe, lahko zahteva od sodnije, da dostavi dolžniku menični plačilni nalog, ki ima isto izvršilno moč kakor sodnijska obsodba; ako ustavi sodnik na podlagi dolžnikovih ugovorov nadaljnje eksekutivno postopanje, mora zahtevati od dolžnika, da položi kavcijo; 3. upnik lahko zahteva tudi od sodnije, da izda dolžniku odlok, naj plača menico v določenem roku. Če

ne vloži dolžnik v določenem roku proti temu odloku nobenega ugovora, zadobi odlok izvršilno moč in upnik se lahko vknjiži na dolžnikove nepremičnine.

Omejitev dolžnikove obrambe.

Kljub vsej menični strogošti pa ni mogel zakonodajalec pustiti meničnega dolžnika brez vsake obrambe. Njegova obramba je pa zelo omejena. Ugovori, ki jih lahko stavi dolžnik

ZAHVALA

zavarovalnici „L'UNION“ in g. Ravniku v Gorici, Via Barzellini št. 2

za dobro cenjeno in takoj izplačano požarno odškodnino.

Kodrič in Colja,
Pederje (Rihenberg.)

PREKLIC.

Podpisana Marija Kumar iz Spod. Kanomlje 27 preklicujem neresnične besede, ki sem jih govorila proti poslovodkinji g. Kati Kosmač iz Spod. Idrije.

Spod. Kanomlja, 17. 3. 1930.

MARIJA KUMAR.

Kmečka posojilnica v Šturjah
vabi k

REDNEMU OBČNEMU ZBORU,
ki se bo vršil dne 30. marca 1930. ob dveh popoldne v lastnih prostorih s sledečim dnevnim redom:

1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora,
2. poročilo načelstva,
3. poročilo nadzorstva,
4. potrjenje računa za l. 1929.,
5. volitev načelstva in nadzorstva,
6. slučajnosti.

Ako bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se bo vršil pol ure pozneje drugi občni zbor z istim dnevnim redom, ki bo sklepal veljavno ne glede na število navzočih članov.

Načelstvo.

Nove vrste cigaret.

Italijanski tobačni monopol je dal razprodajalcem, pooblaščenim za razprodajo tujih cigaret, v razprodajo nove cigarete, izdelane na otoku Rodu (Egejsko morje). Imenujejo se *Rodi* in *Samsoun*, stanejo po 30 in 36 stotink ena.

V teh cigaretah je najfinejši tobak iz oriente, ki je lahek, lepo dišeč, v njem je malo nikotina. Cigarete so v lepih škatlah, so z zlatim ustnikom ali brez njega.

„Al buon mercato“

TRST — VIA ARCATA 16 — TRST.

Veliko skladišče moških in deških oblek; na novo založeno z največjo izbero površnikov v modernih barvah, črnih in plavih jopičev, modernih flanelastih in suknenih hlač v raznovrstnih barvah.

Velika zaloga delavskih oblek in tudi posameznih hlač in jopičev.

Govorimo slovenski. Zelo znižane cene.

Kmečka posojilnica v Komnu,

vpis. zadr. z neom. jam., bo imela

REDNI OBČNI ZBOR

dne 6. aprila 1930. ob treh popoldne v župnišču v Komnu s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo načelstva,
2. poročilo nadzorstva,
3. odobritev računa za leto 1929.,
4. slučajnosti.

V slučaju, da bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se bo vršil pol ure pozneje z istim dnevnim redom in ob vsaki udeležbi drugi občni zbor.

Načelstvo.

GOSTILNA

s hišo za stanovanje, z dobro vpeljano tobakarno, drvarnico, dvoriščem, gozdom, kamnolomom, s travniki in poljem in z uporabo skupnega gozda se proti takojšnjemu plačilu prodaja. — Divača 16.

LLOYD LATINO

IN

SOC. GEN. DI TRASPORTI
MARITTIMI A VAPORE
Agenzia Gorizia, Corso Vitt. Em. 5.

Hitre vožnje v Južno Ameriko.

Odhodi iz Genove:

9. aprila 1930. s parobrodom

MENDOZA.

V Rio Janeiro in Santos L. 1800,
v Montevideo in Buenos Aires L. 1850;

19. aprila 1930. s parobrodom

FLORIDA.

V Rio Janeiro in Santos L. 2100,
v Montevideo in Buenos Aires L. 2150.

Vožnja traja v Rio Janeiro 15 dni,
Santos 16 dni, Montevideo 18 in Buenos Aires 19 dni.

Prava domača hrana in postrežba!

proti menični tožbi, proti meničnemu plačilnemu nalogu ali proti opominjalnemu sodnijskemu odloku, so stvarne narave, osebne narave in ugovori občnega prava.

Stvarni ugovori.

Stvarni ugovori se tičejo menice same. Dolžnik se n. pr. lahko upre, če nima menica vseh svojstev, ki jih zakon predpisuje za menico, ali pa če upnik ne opraviči zakonite posesti menice kot prvotni upnik, kot žiratar ali kot porok, ki je menico plačal; nadalje če ni bil pravočasno dvignjen protest itd.

Osební ugovori.

Dolžnik se lahko upre z ugovori, ki držijo le proti upniku, ki toži. Tako n. pr. dolžnik lahko ugovarja, češ da mu je upnik obljubil, da bo menico iztožil šele v določenem roku po zapadlosti ali da sme plačati dolg v obrokih; dolžnik lahko ugovarja upniku, ki mu je dolžan in zahteva izravnavo (kompenzacijo) obeh dolgov. Ti ugovori morajo biti jasni, takoj rešljivi in se morajo oslanjati vedno le na pismeno listino, drugače ne morejo preprečiti obsodbe in izvršbe.

Če so pa ugovori taki, da je treba posebnega, daljšega raziskovanja, zasliševanja prič itd., potem mora sodnik dolžnika obsoditi na plačilo in si pridržati pravico do nadaljnjega raziskovanja. V tem slučaju lahko sodnik zahteva od upnika, da mora položiti primerno kavicjo, da bo vrnil dolžniku plačani znesek, če obveljajo njegovi ugovori.

Ugovori občnega prava.

To poglavje je posebno važno. Veliko naših ljudi je moralo plačati menico, ker niso pravočasno ugovarjali proti meničnemu plačilnemu nalogu, četudi je bila menica potvorjena (falsificirana). O potvorjeni menici govorimo, ko gre za potvorjen podpis izstavitelja. Upnik mora dokazati, da je podpisal menico res dolžnik, ki ga toži. Zato opozarjamo ljudi, da takoj ugovarjajo meničnemu plačilnemu nalogu, ako niso menice podpisali in je bil njihov podpis potvorjen. Sem bi spadal tudi ugovor proti potvorjeni menični svoti. Tudi taki slučajji so se že dogodili, posebno pri vojnih oškodovancih. Izstavitelj je sicer podpisal menico, a za manjšo svoto. Posebno se to lahko zgodi pri takozvanih »menicah in bianco«. Proti potvorjenju menične svote je pravočasen ugovor umesten in potreben. Če dolžnik dokaže, da je bila svota potvorjena, ni dolžan plačati po meničnem pravu ne manjše ne večje svote. Istotako bi bil veljaven ugovor mladoletnega, umobolnega in sploh pravno nesposobne osebe, ker se ti sploh ne morejo pravno obvezati, toliko manj z menico. Kar se tiče ugovorov proti menični tožbi, plačilnemu nalogu in opominjalnemu sodnijskemu odloku, dajemo čitateljem ta nasvet: Če te kdo menično toži na en ali drugi izmed treh opisanih načinov, pojdi takoj k odvetniku, da ti pripravi in vložiti ugovore proti tožbi, ako misliš, da so tvoji ugovori pametni in opravičeni.

Posojilnica v Ajdovščini,
reg. zadr. z neom. zav., vabi člane na

REDNI OBČNI ZBOR,

ki se bo vršil dne 31. marca 1930. ob 20. uri v lastnih prostorih s sledečim dnevnim redom:

1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora,
2. poročilo načelnštva,
3. poročilo nadzorništva,
4. odobritev bilance za l. 1929.,
5. razdelitev čistega dobička za leto 1929.,
6. določitev obrestne mere za ustanovne deleže,
7. slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti občnega zbora radi nezadostnega števila zastopanih deležev, se bo vršil čez pol ure v istih prostorih in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, kateri bo sklepčen ne glede na število po navzočih članih zastopanih deležev. Načelnštvo.

OBČNI ZBOR

Kmečke posojilnice v Kojsem,

reg. zadr. z neom. jam., se bo vršil dne 6. aprila 1930. ob 11. uri v poslovnih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelnštva, 2. poročilo nadzorstva, 3. odobritev bilance za l. 1929., 4. volitev novega odbora, 5. slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti se bo vršil drugi občni zbor pol ure pozneje ob vsaki udeležbi. Odbor.

Velika priložnost!!!

Velika zaloga volnenine visoke 150 cm, vredne 35 lir za meter se prodaja po L 16.50.
Zaloga popelina za srajce po L 3.95.
Platno za srajce, 150 cm visoko, po L 4.50.
Domače platno, 80 cm visoko, po L 3.50.
Platno »Madonna«, težko, 80 cm vis., po L 2.80.
Jajčna kožica, najfinejša, 80 cm vis., po L 2.90.
»Thibeta«, črn, fin, 90 cm visok, po L 3.90.
Saten, črn, težak, 120 cm visok, po L 3.90.
Saten, črn, svetlikast, 140 cm vis., po L 6.90.
Frštanj, dobre barve, po L 1.50.
Platno iz lanu, 80 cm visoko, po L 5.90.
Panama za srajce, 80 cm visoko, po L 2.90.
Nogavice, oprsniki, maje, srajce, rokavice, naramnice, robci, brisače itd. itd. — Vsi predmeti so prvovrstni, prodajamo jih po tovarniških cenah.

MARIJA ACCERBONI — TRST

Zaloga manufakture, tkanin in blaga.
Via Genova št. 21.

NAJTRDNEJŠE PONIŠTVO

IN ZAJAMČENO
PO NAJNIŽJIH CENAH

dobite v tovarni

G. BIECHER

TRST — Via dell'Istria 27.

Najbolj moderne sobe, kuhinje in jedilnice. Razpošiljamo po deželi.

Veliki popusti!

Dot. GIUS. COMEL,

specialist za bolezni v
ušesih, nosu in grlu,

bivši operater na univ. klinikah prof. Neumann in Hajeka na Dunaju in asistent prof. Brunettija v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah.
Sprejema od 9.-11. predp. in od 3.-4. pop.
Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

ZDRAVNIK

dr. L. SIMONITI,

bivši asistent za notranje bolezni,
sprejema vsak dan v **Gorici,**

PIAZZA VITTORIA (na Travniku)

(nasproti gostilne „Fiegl“.)

od 9. - 12. in 3. - 4.

Ob sredah po četrti uri na lastnem domu v

Biljani v Brdih

Avtorizirana civilna
inženirska pisarna

dr. ing. Gaberščik Oskar, TOLMIN,

izvršuje vsa civilno inženirska dela in vsakovrstne projekte; napravi načrte in vse potrebno za priznanje vodnih pravic; izmeri in parcelira zemljišča; izdela zemljiške skice za kupno-prodajne pogodbe; razne cenitve za priviligirana posojila itd.

Največja delavnica ur in zlatnine v
Trstu. Kupuje krone po najvišjih cenah.

L. P O V H

TRST — Piazza Garibaldi
št. 2, I. nadstropje.

ZDRAVNICA

dr. VILMA DOMINCO,

bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo
in ženske bolezni v Florenci

sprejema

od 10. - 12. in 15. - 16. ure

GORICA,

ulica Corso Vittorio Emanuele III. številka 59.

Posebnost: zdravljenje z ultravijoletnimi žarki.

Gostilna „Alle CORRIERE,

(tik Caffè Fabris)

v TRSTU — via Romagna št. 4.

Domača kuhinja, vipavsko in istrsko
vino ter kraški teran. — Postajališče
potniških avtomobilov in ljudi z dežele.
LASTNA ZALOGA VINA v Trstu Viale XX Sett. 94
Vljudno se priporoča

lastnik F. STRANCAR.

Za obuvalo rabite

SAMO

ki
ohra-
ni,
omeči
in
c svetli

Iz-
delah

SIDOL COMPANY

TRST — Via S. Zaccaria št. 4
Telefon N.ro 72-73.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 200: Kakšen pomen ima postava R. D. L. 9. oktobra 1919 N.o 2161/Art. I. 12? — **Odgovor:** Navedeni kr. odlok-zakon se tiče javnih vod. Prvi člen določa, kdo ima pravico do javnih vod. Člen 12. pa govori o pravilniku javnih vod.

Vprašanje št. 201: Občinski pašniki so razdeljeni že nad 50 let, a v zemljiški knjigi je še vedno vknjižena občina. Ali si sme občina izposoditi denar na to zemljišče. — **Odgovor:** Občina ne sme na skupinskih (juserskih) zemljiščih ničesar spreminjati, dokler ni komisar za ureditev juserskih odnošajev (v Trstu, via Canova 13) rešil prijave. Zato občina ne sme obremeniti zemljišč z vknjižbo. Kvečjemu stori to lahko z dovoljenjem komisarjev in prefektore.

Vprašanje št. 202: Imam kravo, ki ima na seskih polno bradavic. Ali jih dobe lahko tudi druge krave? Kako jih odpravim? — **Odgovor:** Če so bradavice podolgovate, t. j. če imajo vrat ali pecelj, jih odpraviš, če jih dobro prevežeš s svilo. Če imajo pa pri koži široko podlago, jih mora živinozdravnik prerezati. Nalezljive niso.

Vprašanje št. 203: Ali dam lahko domačemu zajcu piti vode? — **Odgovor:** Ni sicer navedeno, a smeš dati; priporočljiveje je, če suho krmo poškropiš z vodo, še bolje z mlekom.

Vprašanje št. 204: Ali mora živinozdravnik pregledati tudi meso prašičev, ki jih zakoljemo za domačo rabo? Koliko sme računati? — **Odgovor:** Živinozdravnik ima po zakonu pravico (in dolžnost) pregledati tudi tako prašičje meso. Za pregled mu pritiče pristojbina 5 lir.

Vprašanje št. 205: Na vratu se mi javljajo kot grah debeli mehurčki, ki porumene in začnejo gniti. Iz njih teče neka voda. Nekateri me strašijo s škrofulozo, zdravnik pa ni nič rekel. Kaj je to? — **Odgovor:** Po Vašem opisu je škrofuloza izključena. Najbrže je to kožna bolezen, ki bo gotovo ozdravela, če boste pazili na snago in se varovali mokrote.

Vprašanje št. 206: Kakšna bolezen je »ekcem«? — **Odgovor:** Ekcem je kožna bolezen, ki dela včasih hude preglavice, preden ozdravi. Poznamo več vrst, a glavna sta suhi in mokri ekcem.

Vprašanje št. 207: Že par mesecev pljuvam katar, drugače sem zdrav. S čim bi ga ozdravil? — **Odgovor:** Vzrok katarju so najrazličnejša obolenja v sopilih. Znano je, da so kadilci osobito oblagodarjeni s katarjem; če ste kadilec in ste drugače zdrav, nehajte kaditi in izginil bo tudi katar.

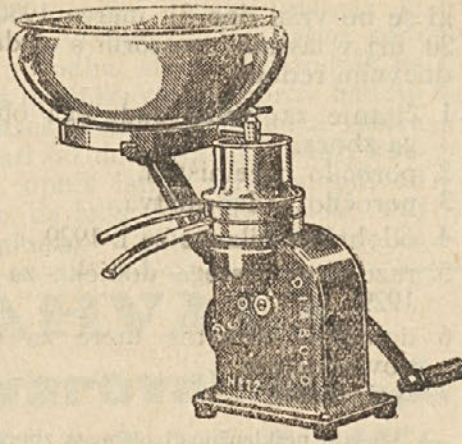
Vprašanje št. 208: Ponoči večkrat čutim, kot da bi me kdo tlačil, tako da se ne morem gani na postelji. Ali zastane kri? Pri nas pravijo temu »vedomec«. Kakšna bolezen je to in kako se prežene? — **Odgovor:** Kri gotovo ne zastane, ker če bi se ustavila le za minuto, bi bilo Vaše življenje v nevarnosti. Iz Vašega opisa sklepamo, da ni v redu Vaše živčevje. Obrnite se na zdravnika!

Vprašanje št. 209: Kako odpravim lišaj z obraza? — **Odgovor:** Najlažje z mazili. Eno izmed zelo dobrih je krema »Elida«, ki jo dobite v vsaki boljši mirodilnici (drogeriji).

Vprašanje št. 210: Vsako leto se mi pojavijo bronkiji. Ali je sredstvo proti temu? — **Odgovor:** Najbrže mislite na bronkijalni katar. Skušajte z domačimi sredstvi: lipov čaj z medom, mleko, v katerem je bil kuhan žajbelj (*salvia officinalis*). Če to ne pomaga, povprašajte zdravnika.

KMETOVALCI!

Če hočete, da Vam bo živinoreja dosti vrgla, naročite posnemalnik!

DIABOLO.

Posnemalnik Diabolo izdeluje A. B. Pumpseparator v Stockholmu na Švedskem, ki je največja tovarna na svetu za izdelovanje posnemalnikov. Ti so radi svojega prvovrstnega materijala, sestave, trajanja in lahke rabe od kmetov priznani za NAJBOLJŠE.

Večletno jamstvo tovarne.
Plačljiv je tudi v manjših obrokih.
Iščemo krajevne zastopnike.
Zahtevajte brezplačne cenike!

Agenzia Generale per scematrici Diabolo, Bolzano.

Za vsa pojasnila pišite nadzorstvu:

Vittorio Jonson - GORICA, Via Contavalle 4-II, (Casella 25).

Zelo važno za skrbne gospodinje in krčmarice!

Aluminijeva posoda na vago po 25 lir kg.

Zelo znižane cene. Po naravnost smešnih cenah razprodajamo raznovrstno kuhinjsko posodo in druge hišne potrebščine.

Trst, via Carducci 3.
(nasproti bivši vojašnici.)

Zobozdravniški ambulatorij

TRST - - Via delle Sette Fontane 6.
Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo zajamčeno! — Odprto od 9.—13. in od 15.—19. Ob nedeljah od 10.—12.

Proda se v Ljubljani
v sredini mesta

hiša

z dobro vpeljano gostilno, 14 avto-garažami (so vse zasedene), mehanično delavnico, 3 stanovanji in velikim dvoriščem; vse je v najboljšem stanju. Celo posestvo je bilo pred enim letom prenovljeno. Gostilna, delavnica in eno stanovanje se lahko izprazni s 1. majem 1930. Potrebni kapital Lit. 200.000—do 300.000.—. — Naslov prodajalca se izve pri upravi lista.

Kmetovalci!

Ko boste ob tržnih dnevih kupovali razna semena, vpoštevajte priznano dejstvo, da se pri meni dobijo najboljša semena, in pazite tudi na napis nad vratmi trgovine:

„VINOAGRARIA“

Agronom: **JUST UŠAJ,**
Gorica,
Piazza della Vittoria 4.

KABINET ROENTGEN

Primarij

Dr. DE FIORI AUG.

GORICA, Corso Vitt. Eman. III. št. 14-II
od 9. — 12. in od 2. — 4.

TOLMIN.

Preizkušeni

zobni zdravnik

ROBERT BERKA

SPREJEMA

kot doslej

vsako nedeljo pri

drju Serjunu v Tolminu,

ostale dni pa

v GORICI, Corso Verdi 36.

Vprašanje št. 211: Imam staro hruškovo drevo, ki zelo slabo rodi. Rad bi vrhove precepil. Katero vrsto mi svetujete? — *Odgovor:* Zakaj ne rodi hruška? Najbrž, ker ji nikdar ne gnojite. Radi vrst čitajte dotično poglavje v knjigi »Sadjarstvo«, ki jo je izdala lansko leto Gor. Moh. družba.

Vprašanje št. 212: Marca bom zasajal mlade trte. Ali jim lahko gnojim z umetnim gnojem poleg s hlevskim? — *Odgovor:* Lahko! Predvsem s superfosfatom, ker se nahaja v hlevskem gnoju prav malo fosforove kisline. Umetni gnoj pa naj bo v zemlji vsaj teden pred sajenjem.

Vprašanje št. 213: Koliko drevesnic je v Gorici in katere? Kje bi dobil belo in rdečasto žlahtnino portugalko? Kje jabolke vrste delicius? Katera banka je najboljša? Katerega zdravnika mi svetujete? Itd. itd. — *Odgovor:* Na taka vprašanja ne moremo odgovarjati v listu. Priložite pismu za dve liri znamk, če hočete pismen odgovor.

Vprašanje št. 214: Kako in kje naj dam preizkusiti vodo, ki izvira na mojem zemljišču? — *Odgovor:* Za to so kemična preizkuševališča. (Za Vas pride v poštev preizkuševališče v Gorici, via Trieste 43.)

Vprašanje št. 215: V članku o čiščenju vina sem čital pripomočke: bisulfit, španska zemlja, julijen? Kje naj kupim in kako naj ravnam s temi sredstvi? — *Odgovor:* Dobite jih v drogeriji in pri trvdki, ki ima redno oglas v našem listu. Tam dobite tudi navodila, kako ravnajte z dotičnimi pripomočki; sicer pa smo dali v »Novem listu« že vsa potrebna pojasnila!

Vprašanje št. 216: Ali je res, da je »Novi list« lansko leto pisal, da so zadruga proste davkov? — *Odgovor:* Ne! Vsaka zadruga je podvržena davkom. Seveda niso davki za vse zadruga enaki. Navodila morajo dobiti zadruga od zvez, pri katerih so včlanjene.

Vprašanje št. 217: V idrijskem okraju nas je živinorejska komisija prisilila, da moramo imeti samo živino belanske pasme. Komaj 8 odstotkov živinorejcev je s tem zadovoljnih; 92 odstotkov jih je pa proti. Ali ne smemo imeti pasme po svoji volji? Kam naj se obrnemo za pomoč? — *Odgovor:* Državni živinorejski zakon pravi, da se mora v gotovem ozemlju gojiti le ena, točno določena pasma, ki jo določi deželna živinorejska komisija. Poljubne pasme torej ni mogoče imeti. Če niste zadovoljni z belansko in želite sivo-rjavo švicarsko pasmo (samo med tema dvema lahko izbirate), morate najprej prepričati živinorejski odsek v Idriji. Če tu ne bi imeli uspeha, se lahko obrnete na prefekta, da skliče sestanek živinorejcev, ki naj izbere eno izmed dveh pasem.

Vprašanje št. 218: Ali je več vrst Thomasove žindre in od česa zavisi nje vrednost? — *Odgovor:* Vrednost je odvisna od odstotkov fosforove kisline, ki je v žlindri. V splošnem vsebuje žlindra 11 do 21 odstotkov fosforove kisline, torej je 21 odstotna žlindra skoraj dva-krat toliko vredna kot 11 odstotna.

Vprašanje št. 219: Visoko v gorovju imam senožet. Ko pokladam živini ondotno seno, začnejo krave lizati in glodati les. Kaj je temu vzrok? — *Odgovor:* Senožet mora biti zelo uboga na fosforju in na apnu, ki sta nujno potrebna za živalsko okostje. Če torej krmite tako seno, dodajte živini nekoliko klajnega apna (dnevno malo žlico med rezanico), senožet pa pognojite s Thomasovo žlindro (na 100 m² po 8 kg). Pridelali boste več sena, ki bo tudi bolj redilno, živina pa ne bo več lizala ali glodala lesu.

Tvrška Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

ZDRAVNIK

dr. Gresic Adalberto,
starejši sin,

sprejema vedno v svojem
ambulatoriju

v GORICI,

na Travniku (Piazza Vittoria) št. 14/1.
nad lekarno Cristofoletti.

T O L M I N

Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik

dr. P. Ugo Netzbandt,

izvežban na klinikah na Dussaju in v Monakovem
(na Bavarskem)

sprejema

v Tolminu vsako soboto in nedeljo
(pri drju Bussiju),

v Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10).

Darila

za poroke in krste

dobite v zlatarni

F. BUDA,

Trst, Corso Garibaldi 35,
via Roma 16.

Zobni zdravnik
dr. Robert Hlavaty

sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23-II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

Josip Kerševani, Gorica,
Piazza Cavour št. 9.

Zaloga šivalnih strojev svetovnoznanih tovarn "MUNDLOS" in "PFAFF", dvokoles originalnih "BIANCHI", gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestljivih delov imenovanih predmetov.

Mehanična delavnica:

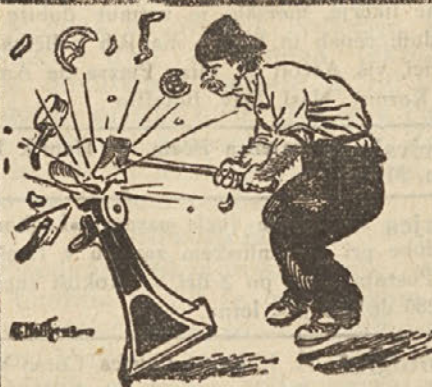
GORICA — Piazza Cavour št. 5

Benica „LAMPO“

Benica „LAMPO“

Najboljši pletilni stroji nemške tovarne „Sandler & Graff“. Brezplačen pouk v umetnem vezenju in pletenju.

Telefon št. 416. Brzjavke: KERSEVANI, GORIZIA, CICLI

Kupil je neki posnemalnik...

Če je hotel imeti mir, je moral storiti tako... Potem se je zatekel k pripomočku ter je kupil

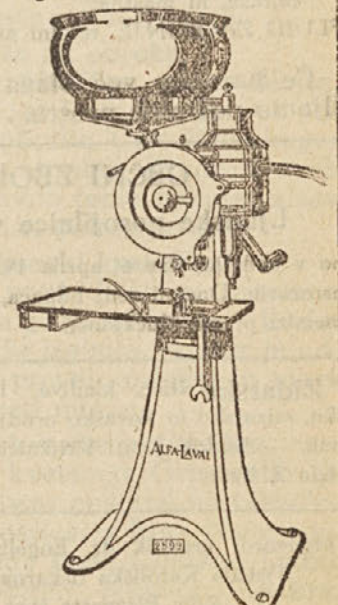
„ALFA-LAVAL“
separator

Če hočete kupiti posnemalnik, pazite dašisi ne postavite tatu v hišo!

Družba ALFA LAVAL - Milan,
via Farneti 5

Nadzornik za Julijsko krajino:

Corrado Ban - Gorica, via Ponte Isonzo št. 35.

Valuta — tuji denar.

dne 18. marca si dal ali dobil za	
1 dolar	19.07 lir
1 angl. funt	92.83 lir
100 dinarjev	33.75 lir
100 šilingov (avstr.)	269.50 lir
100 čeških kron	56.50 lir
100 nemških mark	455.50 lir
100 švic. frankov	369.75 lir
100 franc. frankov	74.72 lir
100 belga	266.25 lir

Beneške obveznice 75.—; obveznice »Consolidato« 81.—.

Loterijske številke

dne 15. marca 1930.

Bari	5	63	35	88	67
Florenca	42	44	14	21	29
Milan	19	77	10	14	27
Neapelj	5	89	15	28	63
Palermo	47	40	76	58	38
Rim	52	7	45	66	74
Turin	78	82	10	70	81
Benetke	35	85	36	43	65

Semnji v prihodnjem tednu.

Ponedeljek, 24. marca: Tolmin.

Torek, 25. marca: Gradišče ob Soči, Buje.

Sreda, 26. marca: Divača.

Četrtek, 27. marca: Gorica, Višnjan.

Sobota, 29. marca: Motovun.

Cibejeva lekarna „Minerva“,

TRST, PIAZZA S. FRANCESCO,
blizu nove sodnijske palače,
izdeluje:

BIOGLOBIN, krvni liker za slabokrvne ženske in otroke;

ČISTILNI SOK ZA KRI, z jodom, najboljšo pomladansko čistilno sredstvo za kri;

ČISTILNI ČAJ ZA KRI, čistilne kroglice za kri;

MENTHOSALYL, preizkušeno sredstvo proti revmatizmu, bolečinam v križu in plečih;

POLYENERGOL, krepčilno sredstvo proti oslavljenju živcev, pešanju, glavobolu in slabokrvnosti;

RINAPTOL proti izpadanju las;

KAMILČNI IZVLEČEK, ki podeli lasem zlatorumenno barvo;

CREMA »MINERVA« za olepšanje kože in obraza, ni mastna;

FLUID ZA KONJE, redilni prah za živino.

Če naročite več blaga skupaj, pošljemo poštne prosto.

OBČNI ZBOR

Ljudske posojilnice v Štjaku

bo v nedeljo, dne 6. aprila 1930, v združenih prostorih. Dnevni red: bilanca, poročilo, sprejema pravil, slučajnosti. Odbor.

Zidarske žlice, kladiva, lopate, kmetijsko, mizarsko in kovaško orodje po nizkih cenah. — Rudolf Fonti (Križnički) — Commerciale 3, Trst.

Odgovorni urednik dr. Engelbert Besednjak.
Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici.
Riva Piazzutta št. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro, najmanj 5 lir. — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Edini pooblaščenec za nabiranje oglasov za naš list v tržaški občini, starih pokrajinah Italije in v Jugoslaviji je: Pubblicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65, tel. 83—34.

Enonadstropna hiša, vrt, senožet, ob glavni cesti, 1 km iz Ajdovščine, se proda za L 17.000. — Bavčar Frančiška, Ajdovščina 190.

Velika zaloga škropilnikov, razpršilnikov, žveplalnikov, mehov, kotlov itd. — Sprejemam vsa popravila. — Alojz Leban, kotlarski mojster v Gorici, via Morelli 15.

Pohišstvo nudi širom naše dežele znana industrija pohištva Štefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Dobro ohranjen harmonij kupim. Ponudbe na upravo pod geslom »organist«.

Pianino, moderen, dober, kupim. — Ponudbe na upravo pod »pianino«.

Vse pogrebne predmete: vsakovrstne rakve, vence, sveče itd. dobite vedno 20 odstotkov ceneje kot drugod pri Josipu Saksidi, Dornberg št. 3, skladišče št. 4.

Služkinja, sposobna kuhanja, dobi službo pri majhni in dobri družini v Trstu. — Plača 130 lir. — Ponudbe na tržaško podupravo »Novega lista« — Trst, via Valdirivo 19-III.

Zlatnino in srebrnino, staro, kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje. — Birmska, poročna in krstna darila. — Moderna zlatarna, Corso Verdi št. 13 (Gorica, nasproti novemu Zelenjadnemu trgu).

Proda se dober čevljarski šivalni stroj. — Trgovina Šorli — Tolmin.

Gramofone, gramofonske plošče (tudi slovenske), fotografske potrebščine na drobno in debelo dobite v knjigarni Wokulat, Gorica, Corso Vitt. Eman. III. št. 7.

Prodajam posestvo: hišo z dvema vrtovoma, 12 njivi, senožet, gozd z drvni za domačo rabo. Cena je zelo nizka. Posestvo je v Podmelcu. Pojasnila daje Božidar Božič, Sv. Lucija.

Najboljše belo in črno vino, žganje, izborne likerje, marsalo in vermut dobite po ugodnih cenah in tudi v manjših količinah v Gorici, via Ascoli 31, blizu Piazza de Amicis (na Kornu). Nasl. Dav. Bolaffio.

Brivskega vajenca iščem. — Henrik Ferfolja, Miren.

Jajca za valenje (bele pasme »Leghorn«) se dobe pri Perutninskem zavodu v Hraščah pri Postojni. Kos po 2 liri. — Kokoši znesejo po 280 do 300 jajc letno.

Fotograf A. Jerkič — Gorica, Corso Verdi 36 (v hiši zobnega zdravnika Berke), se priporoča za slike za legitimacije. Kdor naroči 6 slik, dobi eno v barvah zastonj.

Zdravilne posebnosti. Lekarna G. Castellano, last F. Bolaffio, Trst, via Belli, vogal via dell'Istria 7, tel. 64—85.

Šofer, trideset let star, z več leti službe, praktičen tudi za tovarne avtomobile in traktorje, išče službe v mestu ali na deželi. Ponudbe pošljite upravi.

Mlad posestnik, ki ima dobro pozicijo, išče mlado, lepo gospodično od 18—30 let staro, da bi se oženil. Ponudbe pod geslom »Vijolica« na Pubblicità Cehovin — Trieste.

Zgodnji holandski krompir z belim mesom, pripoznan za najboljšega, dobite pri zadrugi na Vogerskem.

Krasne, nove orgle z 10 ped. registri prodam. Cena 16.500 lir. Ogleda si jih lahko vsakdo. Več pove tovarna Ivan Kacin, v Gorici, Piazza N. Tommaseo 29.

Krojačnico prodam ali oddam v najem po dobrih pogojih. Naslov pri Pubblicità Cehovin — Trieste, Viale XX Settembre 65.

Proda se kmečka hiša s tremi njivami zorane zemlje. Pojasnila daje trgovina Beltram v Volčjdragi.

V Ajdovščini, zraven cerkve, prodajam vsakovrstno stavbeno opeko, šamot opeko za štedilnike, majolične plošče in raznovrstne cementne izdelke po najugodnejših cenah. — Žnideršič.

Rihenberška gospodarska zadruga naznanja, da je otvorila v Ajdovščini zalogo lastnega vinskega pridelka.

Iščem pridnega brivskega pomočnika. Hrana, stanovanje in plača po dogovoru. — R. Pečar — Sežana.

Prodasta se dve hiši s 6 prostori. — Vidovnis, Trst, via delle Linfe 28, Sv. Ivan.

Cerkveno predstojništvo v Šmihelu pri št. Petru na Krasu namerava prekriti deloma ali pa tudi vso streho na zvoniku. Interesenti naj pošljejo čimprej svoje najnižje ponudbe na zgornji naslov.

Proda se ali da v najem Žnideršičeva hiša v Matenji vasi, z vsem gospodarskim poslopjem, pripravna za vsako kupčijo in gostilno. Poleg hiše sta dva lepa, velika vrtova in eden manjši. Pojasnila daje Fr. Dekleva, Slavina, p. Prestranek.

Krompir, najboljše semenske, tolminske vrste ima na prodaj Rud. Živic, trg. v Skopem.

Trgovski pomočnik išče službe v mestu ali na deželi. Naslov pove uprava.

Ker opustim obrt, prodam dobro ohranjen, malo rabljen čevljarski šivalni stroj; cena po dogovoru. — Ivan Žgur, Lozice 53, p. št. Vid pri Vipavi.

Vestno in marljivo služkinjo išče boljša družina. Predstaviti se je treba: via Levada št. 31.

Zlatarna - urarna.

G. STEINDLER - TRST
via G. Gallina 2. — — — — Telef. št. 74-11
Izbera darov za

poroke, krste in godove.

Popravlja ter izboljšuje zlatnino in srebrnino.